

Załącznik nr 1.
do Uchwały Nr 224/18
Rady Miejskiej w Nieszawie
z dnia 07 września 2018 r.

Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa na lata 2017-2023

Spis treści

I. Wstęp.....	3
II. Kontekst strategiczny programu rewitalizacji – powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	9
III. Uproszczona diagnoza miasta Nieszawa	18
IV. Obszar zdegradowany Miasta	24
V. Obszar rewitalizacji w mieście Nieszawa	29
VI. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	29
VII. Wizja obszaru rewitalizacji po rewitalizacji.....	32
VIII. Cele rewitalizacji i kierunki działań	34
IX. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych	37
X.Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	41
XI.Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji	43
XII. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji.....	52
XIII.System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian	56
XIV.Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	60
XV. Spis tabel, ilustracji i wykresów	62

I. Wstęp

Rewitalizacja to wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez **program rewitalizacji**. Program jest podstawą do ubiegania się o środki zewnętrzne na rewitalizację, m. in. z funduszy unijnych. **Taką funkcję spełnia niniejszy Gminny Program Rewitalizacji Miasta Nieszawa na lata 2015-2023.**

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa na lata 2015-2023 został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 poz.446).

Jest spójnym, strategicznym dokumentem, zawierającym wieloletni program działań prowadzących do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego i stworzenia odpowiednich warunków do ich rozwoju.

Stanowi wyraz troski lokalnego samorządu o dobro miasta poprzez zaplanowanie działań mających na celu odnowę i rozwój terenów o niewykorzystanym potencjale. W celu rzetelnego przygotowania treści programu przeprowadzono analizę sytuacji społeczno-gospodarczej Nieszawy, która umożliwiła zidentyfikowanie problemów i potencjałów występujących na poszczególnych obszarach. Wyniki badań stanowiły punkt odniesienia dla programowania kierunków rozwoju i planowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych na najbliższe lata.

Ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce wyznacza ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Określa ona zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji. Zapisy ustawy porządkują dzisiejsze pojmowanie rewitalizacji rozumianej jako przedsięwzięcie całościowe, integrujące działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Kierunki działań rewitalizacyjnych wyznacza Krajowa Polityka Miejska 2023, która wskazuje, że w obecnym okresie programowania 2014-2020 rewitalizacja nie może koncentrować się tylko i wyłącznie na remontach, modernizacji czy odbudowie zdegradowanej infrastruktury. Istotne jest, aby **projekty społeczne** stanowiły punkt wyjścia i były nieodłącznym elementem procesów rewitalizacyjnych.

Ważnym elementem procesu rewitalizacji jest również **partycypacja społeczna** obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez których rozumie się mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są następujące elementy:

- uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego wskazanego w programie rewitalizacji oraz zdefiniowaniu dotyczących go problemów; diagnoza

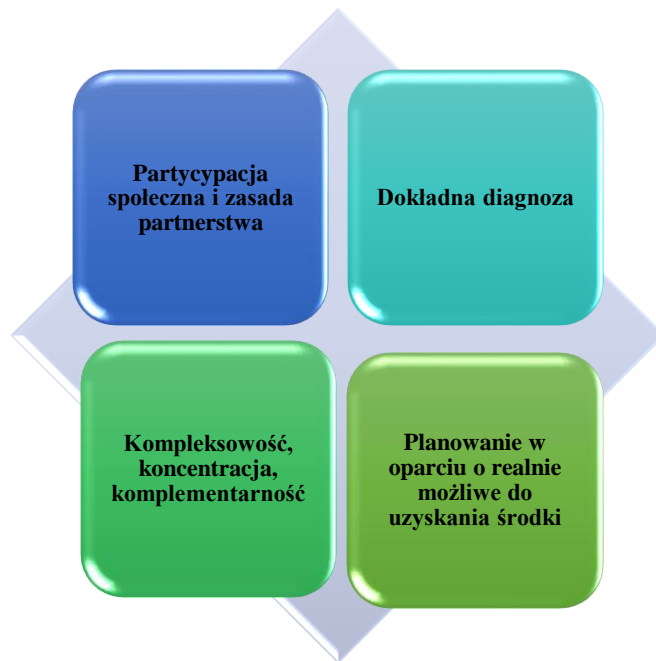
obejmuje łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne – infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe;

- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej i kulturowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Niniejszy Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa definiuje zakres zadań i odpowiedzialności poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, zawiera plan finansowy i realny horyzont czasowy, system monitoringu skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu. Dokument ten zapewnia integrację działań władzy samorządowej, społeczności lokalnej i innych uczestników (w tym: organizacji pozarządowych, przedsiębiorców), mających na celu wyprowadzenie obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej. Został przygotowany w oparciu o dokładną diagnozę problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, stworzony we współpracy ze społecznością terenów zdegradowanych oraz z zaangażowaniem wszystkich interesariuszy takich obszarów.

Równocześnie, ze względu na przewidywane finansowanie realizacji programu rewitalizacji ze źródeł zewnętrznych, w tym programów operacyjnych, w trakcie prac nad tym dokumentem uwzględnione zostały założenia do „Narodowego Planu Rewitalizacji” oraz „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych” określone przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Dodatkowo dokument uwzględnia zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 oraz wytyczne właściwe dla opracowania programów rewitalizacji.

Schemat 1. Zasady tworzenia Programu Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa

Źródło: opracowanie własne

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Nieszawa na lata 2015-2023 charakteryzuje się następującymi cechami:

1. **Kompleksowością** – gdyż ujmuje działania w sposób kompleksowy, tj. planuje realizację przedsięwzięć współfinansowanych z różnych źródeł, nie pomija aspektu społecznego oraz gospodarczego przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego lub środowiskowego. Program składa się z różnorodnych działań, które zapewniają, że zostanie osiągnięta kompleksowość interwencji.

Zaplanowane inwestycje nie są nastawione jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, czy skupione tylko na działaniach remontowych i modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze zdegradowanym. Projekty inwestycyjne oraz tzw. "miękkie" są wzajemnie powiązane, jak również charakteryzują się synergią.

2. **Koncentracją** – ponieważ program koncentruje swoją interwencję na tych obszarach gminy, które są dotknięte koncentracją problemów oraz negatywnych zjawisk.
3. **Komplementarnością projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych** – pomiędzy zaplanowanymi projektami i przedsięwzięciami zachodzi efekt synerгии w następujących wymiarach:
  - przestrzennym,
  - problemowym,
  - proceduralno-instytucjonalnym,
  - źródeł finansowania
  - międzyokresowym.

Komplementarność przestrzenna – na etapie tworzenia oraz wdrażania dokumentu wzięto pod uwagę wzajemne powiązania pomiędzy projektami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze zdegradowanym, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar zdegradowany. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Komplementarność problemowa – zaplanowane projekty rewitalizacyjne będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar zdegradowany we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym).

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna – system zarządzania programem rewitalizacji zaplanowano tak, by pozwolił na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

Komplementarność finansowa – program zakłada łączenie prywatnych i publicznych źródeł finansowania

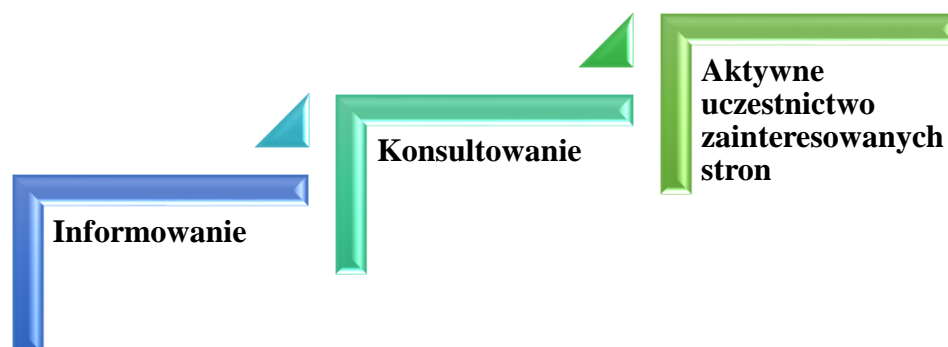
Komplementarność międzyokresowa – do chwili obecnej samorząd miasta nie posiadał Programu Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa skupiającego się na zdefiniowanych w diagnozie obszarach zdegradowanych. Realizowano jedynie podstawowe zadania miasta związane m.in. z opieką społeczną. Jednakże Program został opracowany w oparciu o wnioski i doświadczenia z poprzedniej perspektywy programowania, w tym Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013.

4. **Realizacją zasady partnerstwa i partycypacji** – program został wypracowany we współpracy z lokalną społecznością. Konsultacje społeczne nie tylko towarzyszyły procesowi wyznaczenia obszaru rewitalizacji i przygotowaniu programu, ale też były jednym z elementów współtworzących program. Prace nad programem były prowadzone w ścisłej współpracy z interesariuszami rewitalizacji tj. lokalną społecznością, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Udział wszystkich interesariuszy w tworzeniu PR można określić jako szeroki - poczynając od informacji o działaniach władz lokalnych, poprzez współdziałanie w podejmowaniu decyzji o kierunkach interwencji aż po aktywne uczestnictwo w projektach. Duży wkład w przygotowaniu oraz wdrażaniu programu ma zarówno społeczność lokalna, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, jak i inni interesariusze obszarów zdegradowanych. Partycypacja społeczna w tworzeniu Programu Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa miała miejsce na etapie: diagnozy sytuacji kryzysowej na obszarach zdegradowanych, jak również na etapie identyfikacji możliwych rozwiązań (identyfikacja głównych problemów, propozycja działań rewitalizacyjnych). Jednocześnie nastąpił czynny wkład społeczności lokalnej przy wdrażaniu i utrzymaniu przyjętych założeń.

O powstawaniu programu rewitalizacji informowano poprzez następujące kanały: strona internetowa Urzędu Miasta Nieszawa, Punkt Informacji Turystycznej w Urzędzie Miasta Nieszawa, pikniki i festyny, media społecznościowe.

Prowadzone były także indywidualne spotkania z interesariuszami, w tym potencjalnymi projektodawcami, konsultacje z grupami społecznymi, a przygotowany projekt programu wyłożono do publicznego wglądu wraz z możliwością wnoszenia uwag i propozycji projektów.

Program rewitalizacji dla miasta Nieszawa opiera się również na:

- **dokładnej diagnozie**

W ramach prac nad programem przeprowadzono dokładną diagnozę sytuacji kryzysowej. W ramach diagnozy rozpoznano potrzeby grup docelowych (w tym przyszłych użytkowników infrastruktury), charakteru i przestrzennego zróżnicowania, a następnie specyficznych problemów i potrzeb.

- **planowaniu w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki**

W związku z ograniczonymi środkami budżetowymi Miasta Nieszawa konieczne jest pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Przy programowaniu działań z udziałem środków zewnętrznych uwzględniono realne możliwości uzyskania dofinansowania z dostępnych funduszy. Uwzględniono również konieczność posiadania wkładu własnego do projektów. Ponieważ na etapie tworzenia PR na część projektów gmina nie posiada zapewnionego wkładu finansowego ze źródeł zewnętrznych, a koszty projektów są szacunkami, plan finansowy programu jest z konieczności indykatywny. Niemniej jednak, gmina dąży do zabezpieczenia środków finansowych z różnych źródeł. Realizacja poszczególnych przedsięwzięć, w tym wkład własny zostanie ujęty w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Jednocześnie podczas naboru projektów do PR oraz jej aktualizacji o nowe przedsięwzięcia, potencjalni partnerzy procesu rewitalizacji zadeklarują zabezpieczenie wkładu własnego.

Operator rewitalizacji

Jednostką koordynującą proces rewitalizacji na terenie **miasta**, w tym przygotowanie i wdrożenie Programu Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa jest Urząd Miasta Nieszawa. Urząd jako operator rewitalizacji jest w stanie dotrzeć do partnerów procesu rewitalizacji i posiada realne

możliwości wpływania na sytuację na obszarze zdegradowanym, w tym zwłaszcza prawo głosu we wszystkich sprawach tego obszaru dotyczących. Jednocześnie koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał rady miasta i zarządzeń burmistrza odnoszących się do obszaru rewitalizowanego.

Forma prawna Programu Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa

Dokument przyjęty uchwałą Rady Miasta Nieszawa (akt prawa miejscowego).

II. Kontekst strategiczny programu rewitalizacji – powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Ramy prawne dla rewitalizacji w Polsce wyznacza Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. Określa ona zasady oraz tryb przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia i oceny rewitalizacji. Zapisy ustawy porządkują dzisiejsze pojmowanie rewitalizacji, rozumianej jako przedsięwzięcie całościowe, integrujące działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany. Głównym celem wielowymiarowego procesu rewitalizacji powinno być trwałe podniesienie jakości życia na obszarze zdegradowanym.

Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji. Ponadto wykazuje on powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, które zostały wskazane na poniższym schemacie.

Schemat 2. Spójność z dokumentami strategicznymi

Źródło: opracowanie własne

Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa jest zgodny z założeniami krajowych, regionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych, odnoszących się do problematyki rewitalizacji, tj.:

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia	Zapisy zawarte w Narodowym Planie Rewitalizacji definiują rewitalizację jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej
---	--

	<p>gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.</p> <p>Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowymi gospodarczym. Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny z powyższym celem.</p>
<p>Krajowa Polityka Miejska 2023</p>	<p>Polityka miejska jest adresowana do wszystkich polskich miast i ich obszarów funkcjonalnych. Jest wyrazem zintegrowanego podejścia terytorialnego i jego uzupełnieniem w wymiarze miejskim. Polityka miejska jest realizowana przy poszanowaniu wszystkich zasad polityki regionalnej określonych w KSRR: koncentracji geograficznej, koncentracji tematycznej, partnerstwa i współpracy, warunkowości, podejmowania decyzji na podstawie rzetelnych informacji, subsydiarności oraz zasady zrównoważonego rozwoju. Strategicznym celem polityki miejskiej jest wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców. Jednym z celów szczegółowych określonych w dokumencie jest odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich. Niniejsze opracowanie wykazuje korelację z tak przedstawionymi celami.</p>
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest elementem systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości</p>

	<p>życia ludności. Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa wpisuje się w następujące obszary i cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek: rozwój kapitału społecznego, • Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego, • Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.
<p>Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</p>	<p><i>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności</i> jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki jego przestrzennego zagospodarowania z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Niniejszy Program Rewitalizacji jest spójny z następującymi celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfarestate”, • Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, • Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</p>	<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju jest najważniejszym dokumentem strategicznym w kwestii zagospodarowania przestrzennego kraju. W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego Polski w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania</p>

	<p>publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny.</p> <p>Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa koresponduje z następującymi celami wytypowanymi w dokumencie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów, • Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski, • Przywrócenie i utrwalanie ładu przestrzennego.
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie</p>	<p>Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu. Celem strategicznym polityki regionalnej jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa jest spójny z Celem 2 Strategii: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</p>
<p>Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020</p>	<p>Celem Wytycznych jest ujednoczenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Dokument ten definiuje pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazuje instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewnia ich spójność oraz kompleksowość.</p> <p>Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa został opracowany w zgodzie z Wytycznymi w zakresie</p>

	rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
<p>Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</p>	<p>Wytyczne służą zapewnieniu niezbędnego poziomu koordynacji działań podejmowanych w całym kraju z wykorzystaniem środków EFS w Celu Tematycznym (CT) 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Wyznaczają jednolite warunki i procedury wdrażania wsparcia w celu zapewnienia jednolitych standardów usług oferowanych przy udziale środków EFS osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz innym adresatom wsparcia w CT 9.</p> <p>Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa został opracowany zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</p>
<p>Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym jest jednym z najważniejszych założeń polityki rozwoju województwa. Świadczą o tym następujące cele strategiczne, z którymi zgodność wykazuje program rewitalizacji: nowoczesne społeczeństwo oraz modernizacja przestrzeni wsi i miast oraz kierunki działań: rozbudzenie aktywności obywatelskiej i społecznej, chęci do współpracy, prowadzenia działań edukacyjnych, zachęcania do szerokiego otwarcia na świat oraz dążeń do znacznego przyspieszenia rozwoju obszarów wiejskich i miast.</p> <p>Priorytet modernizacja przestrzeni miast i wsi zakłada dążenie do aktywizacji społeczno-gospodarczej miast przy uwzględnieniu ich pozycji w sieci osadniczej i dostosowaniu potencjału do oczekiwań stawianych przed nimi w zakresie stymulowania rozwoju regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.</p> <p>Miasto Nieszawa zostało zakwalifikowane do kategorii polityki przestrzennej – obszary wiejskie (wraz z lokalnymi ośrodkami rozwoju), dla których oczekiwana rola i znaczenie w rozwoju województwa</p>

	<p>wiąże się z aktywizacją społeczno-gospodarczą na poziomie lokalnym.</p>
<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>W RPO określono, że rewitalizacja społeczno-gospodarcza, a także fizyczna obszarów o dużej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest jednym z kluczowych działań mających przyczynić się do minimalizacji występujących problemów.</p> <p>Program Rewitalizacji wykazuje zgodność przede wszystkim z Priorytetem Inwestycyjnym 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich, w ramach którego wsparcie będzie skoncentrowane na podejmowaniu działań zmierzających do ożywienia społeczno-gospodarczego obszarów miejskich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie poprzez aktywizację osób zamieszkujących obszary problemowe oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym.</p>
<p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko- Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>Wizją dokumentu jest „Uczestnictwo wszystkich mieszkańców w życiu społeczności lokalnych oraz społeczności regionu”. W odpowiedzi na tak postawioną wizję sformułowano misję czyli „tworzenie warunków dla rozwoju samodzielności i aktywności mieszkańców w życiu społecznym”. Niniejszy Program Rewitalizacji wykazuje korelację ze wszystkimi celami strategicznymi tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celem strategicznym I – Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców, • Celem strategicznym II – Wzrost poziomu jakości życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług społecznych, • Celem strategicznym III – Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym.
<p>Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020</p>	<p>Zasady regionalne tworzą zbiór wytycznych w zakresie rewitalizacji oraz określają sposób tworzenia programu rewitalizacji, w tym zwłaszcza zasady jego opracowywania w nowej perspektywie finansowej: kompleksowości, komplementarności, koncentracji, partnerstwa i partycypacji. Wskazują szczegółowo metody wyznaczenia obszaru zdegradowanego i</p>

	<p>obszaru rewitalizacji, obligatoryjne elementy PR oraz oczekiwane efekty procesów rewitalizacji, prowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim. Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa został opracowany w oparciu o Zasady regionalne i wykazuje spójność z regułami opracowania programów rewitalizacji zawartymi w dokumencie.</p>
<p>Strategia Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2011-2020</p>	<p>Pośród głównych celów strategii powiatu wskazano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie konkurencyjności gospodarki lokalnej - rozwój infrastruktury technicznej zwiększającej atrakcyjność inwestycyjną powiatu - zwiększenie elastyczności lokalnego rynku pracy - podniesienie poziomu świadczonych usług publicznych - wdrożenie profesjonalnej oferty turystycznej powiatu <p>Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa wpisuje się w tak postawione cele.</p>
<p>Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Aleksandrowskiego</p>	<p>Program Rewitalizacji wpisuje się w cel strategiczny 2 Zdrowe i zintegrowane społeczeństwo. Realizuje on cele operacyjne „Zmniejszenie odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – efektywne formy aktywizacji osób wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem” oraz „Stworzenie szerokiej oferty usług skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych, w tym tworzenie nowych placówek pomocy społecznej”.</p>
<p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie Aleksandrowskim na lata 2008-2018</p>	<p>Program Rewitalizacji wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci i młodzieży. Cel operacyjny: 1.1 Rozwój systemu wspierającego wychowanie dzieci i młodzieży w rodzinie i środowisku pozarodzinnym • Cel strategiczny nr 3: System rehabilitacji, aktywizacji i wsparcia osób niepełnosprawnych i starych Cel operacyjny: 3.5 Zapewnienie opieki i pielęgnacji osobom niepełnosprawnym i starym
<p>Lokalna Strategia</p>	<p>Niniejszy program wpisuje się w następujące cele LSR:</p>

<p>Rozwoju (Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej”)</p>	<p>Cel szczegółowy nr 1 – Poprawa sytuacji osób starszych, dzieci oraz młodzieży w kwestii dostępu do usług o charakterze aktywnej integracji środowiskowej, animacji i opieki.</p> <p>Cel szczegółowy nr 4 – Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa poprzez intensyfikację działań służących poprawie infrastruktury społecznej, technicznej i transportowej.</p>
<p>Plan Odnowy Miejscowości Nieszawa na lata 2016 -2026</p>	<p>Plan wskazuje, że koniecznym warunkiem zmian jest rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna. Niniejszy program rewitalizacji koresponduje z następującymi elementami POM:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opis zasobów pkt 2.5. Infrastruktura techniczna– lista terenów lub obiektów zdegradowanych • Pkt 2.6.3. Handel i usługi – potrzeba rewitalizacji społ. w kontekście ekonomii społ. • Pkt 2.6.4 Turystyka - POM wskazuje na potrzebę rewitalizacji nabrzeża wiślanego w kontekście rozwoju turystyki kulturowej w Nieszawie • Pkt 2.6.5 - Charakterystyka obszaru zdegradowanego na terenie Nieszawy • Diagnoza - ocena zjawisk kryzysowych i problemów w sferze społ. • Wizja rozwoju miasta • Planowane kierunki rozwoju • Opis planowanych przedsięwzięć
<p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Nieszawa na lata 2016-2026</p>	<p>Program Rewitalizacji wpisuje się w cel strategiczny 9. Rewitalizacja terenów zdegradowanych społecznie w mieście Nieszawa oraz w następujące cele operacyjne:</p> <p>9.1. Realizacja projektów ze środków UE służących poprawie jakości życia mieszkańców.</p> <p>9.2. Powstanie przedsiębiorstw ekonomii społecznej.</p> <p>9.3. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej na obszarze zdegradowanym.</p>

Tabela 1. Spójność z dokumentami strategicznymi

III. Uproszczona diagnoza Miasta Nieszawa

Położenie

Miasto Nieszawa położone jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego w powiecie aleksandrowskim. Miasto graniczy z gminami: Waganiec, Raciążek (powiat aleksandrowski). W odległości 6 km znajduje się znane uzdrowisko Ciechocinek. Wschodnią granicę Nieszawy stanowi rzeka Wisła. Miasto zajmuje powierzchnię 10 km².

Analiza została przeprowadzona z punktu widzenia występowania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

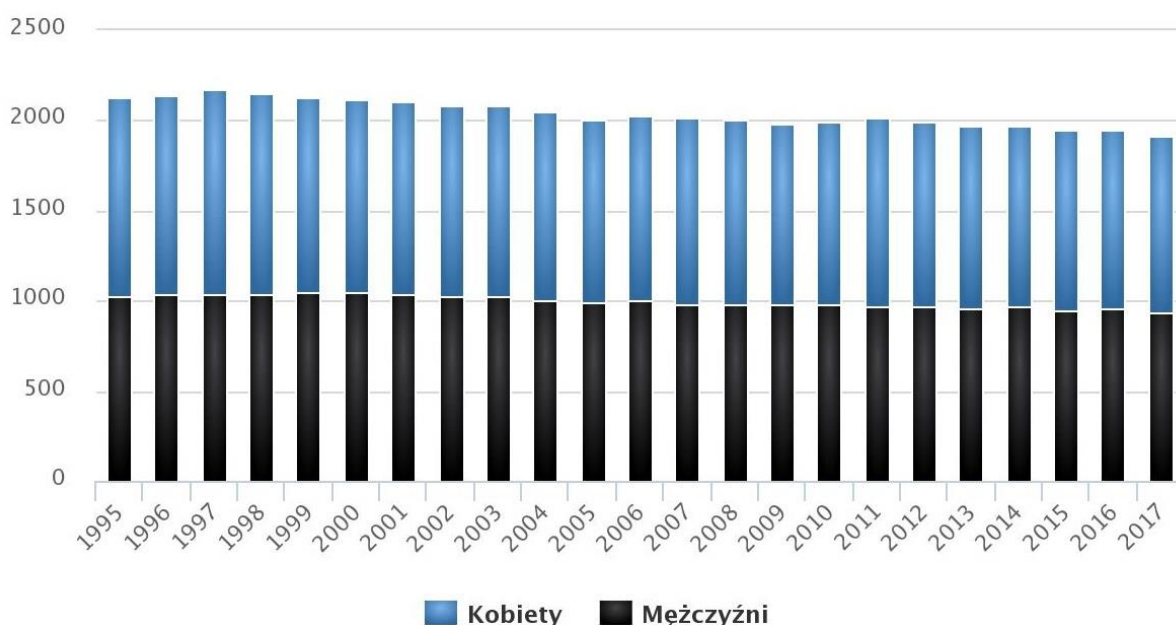
Sfera społeczna

Sytuacja demograficzna

Wg danych GUS liczba ludności w Mieście Nieszawa w 2016 r. wynosiła 1950 mieszkańców, w 2017 - 1 914, z czego 51,2% stanowiły kobiety, a 48,8% mężczyźni. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 8,0%. Nieszawa ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -2. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,03 na 1000 mieszkańców Nieszawy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,89 i jest mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju (GUS 2017). Na 1000 ludności Nieszawy przypada 14,87 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

Populacja – Nieszawa w latach 1995 – 2017

(Źródło: GUS)

Wskaźnik „Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym” przybierał dla Nieszawy w 2016 r. wartość 57,1, wzrastając sukcesywnie na przestrzeni ostatnich lat. Obserwowane tendencje demograficzne każą przewidywać nasilenie się problemów

społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków Gminy w zakresie opieki społecznej w najbliższych latach. W odpowiedzi na te zjawiska Gmina powinna dążyć do rozwoju usług skierowanych do osób starszych.

Bezrobocie

Mieszkańcy Miasta Nieszawa znajdują zatrudnienie przede wszystkim w podmiotach gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy oraz w okolicznych miastach i miejscowościach.

Występujące na terenie Gminy bezrobocie ma różne przyczyny. Po pierwsze kierunki kształcenia w placówkach ponadgimnazjalnych nie zawsze są adekwatne do aktualnych potrzeb rynku pracy – brak przygotowania osób w zawodach technicznych, co powoduje w kolejnych latach trudności w znalezieniu pracy. Istotne znaczenie ma również niechęć części osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz niedopasowanie wykształcenia części osób do potrzeb rynku pracy, np. duża liczba osób z wykształceniem wyższym humanistycznym (pedagogika, filozofia, historia) przy znikomym zapotrzebowaniu rynku.

Tabela 02. Struktura bezrobocia na terenie Miasta Nieszawa w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
ogólna liczba bezrobotnych	223 os.	192 os.	153 os.
stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 m-cy i dłużej	37%	30%	22%
udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 m-ce	70%	51%	48%

Źródło: Dane PUP Aleksandrów Kujawski, opracowanie własne.

Zgodnie z danymi Urzędu Pracy w Aleksandrowie Kujawskim, w latach 2009-2014 liczba osób bezrobotnych na terenie Miasta generalnie zwiększała się, natomiast od 2016 r. bezrobocie maleje. W 2016 roku na terenie Nieszawy były zarejestrowane 153 osoby bezrobotne, natomiast w 2017 r. 136 osób. Choć bezrobocie maleje, jego wysoki poziom utrzymuje się wśród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy. 87 osób zarejestrowanych w PUP w 2017 r. to osoby długotrwale bezrobotne, a 49 – osoby powyżej 50 roku życia.

Najnowsze dane, pozyskane na potrzeby diagnozy społecznej w ramach procesu rewitalizacji wskazują co prawda na zmniejszenie bezrobocia w mieście, nie zahamowują jednak dominacji kat. osób długotrwale bezrobotnych w statystykach bezrobocia w mieście.

Osoby bezrobotne są istotną pod względem liczebności grupą beneficjentów pomocy społecznej w Nieszawie. W ramach działań wspomagających osoby bezrobotne, MOPS organizuje projekty ze środków unijnych, współpracuje z PUP i organizacjami społecznymi o zbieżnym profilu działania.

Ubóstwo

Nieszawa charakteryzuje się wysokim poziomem ubóstwa. Ubóstwo definiuje się na podstawie tzw. kryterium dochodowego. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej jest instytucją statutowo zajmującą się pomocą osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Wśród powodów ubóstwa wyróżniamy między innymi bezrobocie, uzależnienia i niechęć do podejmowania zobowiązań do pomocy stałej pracy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zobowiązany jest udzielić wsparcia osobom żyjącym na poziomie minimum socjalnego.

Na przestrzeni lat 2009 – 2016 liczba rodzin objętych pomocą społeczną na terenie Miasta Nieszawa, które spełniały kryterium do uzyskania pomocy z powodu ubóstwa, zmalała. W 2016 roku liczba rodzin, które uzyskały pomoc społeczną wyniosła 179. Liczba osób w rodzinach, które uzyskały wsparcie, to 379.

Tabela 03. Liczba rodzin i osób, które spełniały kryterium do uzyskania pomocy

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin	215	195	165	131	157	153	190	179
Liczba osób w tych rodzinach	439	415	347	273	361	353	410	379

Źródło: Dane MOPS w Nieszawie

W 2016 r. udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w gminie wynosił 19,4%.

Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można najogólniej określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub zaniechanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny.

Tabela 04. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie Miasta Nieszawa w latach 2009-2016

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:	3	4	3	4	9	5	5	4
- kobiety	3	4	3	4	9	5	5	4
- mężczyźni	-	-	-	-	-	-	-	-
- dzieci	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	3	4	3	4	9	5	3	4
- kobiety	-	-	-	-	-	-	-	-
- mężczyźni	3	4	3	4	9	5	3	4
- dzieci	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba interwencji domowych, w tym:	5	7	5	6	11	10	17	25
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart	3	4	3	4	9	5	6	10

Źródło: SRPS Nieszawa 2016.

Tabela 04 przedstawia dane dotyczące przemocy domowej na terenie Miasta Nieszawa w latach 2009-2016. Zgodnie z niniejszym zestawieniem, liczba interwencji domowych znacznie wzrosła - z 10 w 2014 do 25 w 2016 r. Wzrosła również o 100% liczba sporządzonych Niebieskich Kart. Należy zauważyć, że w całym analizowanym okresie grupę ofiar przemocy domowej stanowiły kobiety, a grupę sprawców przemocy domowej mężczyźni.

Przestępczość

O bezpieczeństwo mieszkańców Miasta Nieszawa dbają funkcjonariusze Komisariatu Policji w Ciechocinku. W 2017 roku w Nieszawie stwierdzono 35 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 18,3 przestępstw. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Nieszawy najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 10,59 oraz przeciwko mieniu - 5,90. W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,95, o charakterze gospodarczym - 1,61 oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,51 (dane GUS, 31.12.2017).

Podstawowe problemy społeczne miasta - wnioski

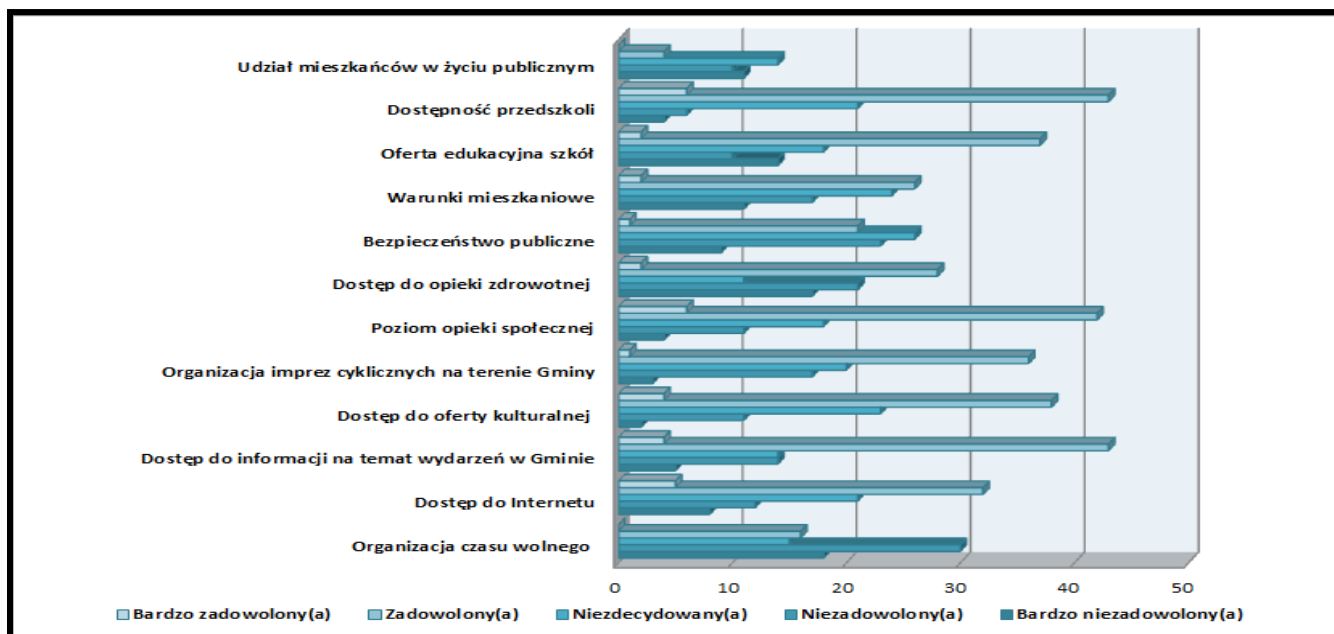
Przedstawione powyżej dane zaczerpnięte z SRPS są kluczowe z perspektywy diagnozy społecznej Nieszawy dokonywanej przez mieszkańców oraz odpowiednie organy. Te sfery problemowe pojawiały się najczęściej także w toku spotkań konsultacyjnych w ramach projektu rewitalizacji.

SRPS uzupełniono o przeprowadzone wśród mieszkańców badania ankietowe. Choć badania nie mają charakteru reprezentatywnego pozwalają jednak na określenie głównych problemów miasta w opinii części mieszkańców.

Ocena aktualnych warunków życia w mieście dokonana przez mieszkańców wypada niekorzystnie. Najwięcej z nich, bo aż 43.21% określiło warunki życia jako średnie. Niepokojący jest odsetek osób, które oceniają warunki jako dobre (1,23%) i raczej dobre (14,81). Zdecydowanie więcej osób negatywnie ocenia warunki życia w Nieszawie (41%, suma ocen raczej źle, źle i bardzo źle).

Pytani o stopień zadowolenia z warunków życia na terenie Miasta Nieszawy mieszkańcy wskazywali na wysokie zadowolenie wynikające z dobrej dostępności przedszkoli, oferty edukacyjnej, poziomu opieki społecznej oraz bieżących informacji na temat wydarzeń w Gminie. Niezadowolenie wynika głównie z oferty edukacyjnej szkół organizacji wolnego czasu oraz bezpieczeństwa publicznego.

Wykres 01. Stopień zadowolenia z warunków życia w Mieście Nieszawa

Źródło: SRPS Nieszawa 2015

Przygotowana na potrzeby SRPS analiza SWOT przedstawia zasadnicze, z punktu widzenia, polityki społecznej zagadnienia problemowe. Wśród zagrożeń w analizie wskazuje się ważne, z punktu widzenia realizacji programu rewitalizacji zagadnienia. Możemy je pogrupować na kilka zasadniczych kategorii:

Bezrobocie, w tym:

- wzrost liczby osób bezrobotnych na terenie Miasta,
- wyuczona bezradność, roszczeniowość znaczącej części klientów pomocy społecznej;

Tendencje demograficzne, w tym:

- spadek liczby ludności na terenie Miasta,
- niekorzystne zmiany demograficzne, zwłaszcza starzenie się społeczności,
- występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych;

Problemy osób niepełnosprawnych:

- wzrost liczby osób niepełnosprawnych na terenie Miasta,
- duży odsetek osób dotkniętych problemem niepełnosprawności i długotrwale lub ciężko chorych wśród beneficjentów MOPS,
- występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług:

Wzrost przestępczości:

- wzrost liczby interwencji domowych, związanych z przemocą domową,
- wzrost liczby przestępstw na terenie Miasta.

Sfera gospodarcza

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Nieszawie według rejestru REGON w 2016 r. wynosiła 175, z czego w sektorze rolniczym – 2, przemysłowym – 23, budowlanym – 17. Wskaźnik „Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności” w 2016 r. w Nieszawie wynosił 590 (GUS 2016). Biorąc pod uwagę liczbę przedsiębiorców w sektorze prywatnym według sekcji PKD 2007, największa ilość podmiotów działała w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego), a najmniejsza – w P (edukacja), B (górnictwo) i O (administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne).

W związku z miejskim charakterem miejscowości na terenie Nieszawy rolnictwo nie odgrywa większej roli, jednak występuje tu również ten dział gospodarki. Dominującą formą jest rolnictwo indywidualne, przeważają gospodarstwa do 1 ha, co nie jest zjawiskiem korzystnym, gdyż w warunkach konkurencji większą szansę na rozwój mają gospodarstwa charakteryzujące się większą powierzchnią.

34,3% aktywnych zawodowo mieszkańców Nieszawy pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 18,2% w przemyśle i budownictwie, a 10,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja), 2,3% w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości) (GUS 2016).

Sfera środowiskowa

Miasto posiada atrakcyjne uwarunkowania przyrodnicze, historyczne oraz architektoniczne. Charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Elementami decydującymi o jej dużym zróżnicowaniu jest położenie w obrębie dwóch jednostek geomorfologicznych –wysoczyzny morenowej i doliny Wisły. Położenie to powoduje, że w rzeźbie terenu wyraźnie zaznacza się płaski poziom wysoczyzny (o wysokości 81 – 91m n.p.m. w rejonie ulicy Gąsieniec,

Żabieniec, Dymiec) ze stromym stokiem w kierunku dna doliny Wisły (w rejonie Zagajnicy, Koziej Kępy).

Na terenie gminy usytuowane są fragmenty następujących obszarów Natura 2000:

- Nieszawska Dolina Wisły – obszar o znaczeniu dla ochrony siedlisk nadrzecznych charakterystycznych dla doliny dużej rzeki nizinnej oraz fauny związanej z rzeką
- Włocławska Dolina Wisły – obszar obejmuje część ekologicznego korytarza Wisły, który został zidentyfikowany jako teren priorytetowy dla ochrony w sieciach ECONET i IBA, ważnego dla migracji wielu gatunków,
- Dolina Dolnej Wisły – obszar jest krajową ostoją ptaków o randze międzynarodowej.

Udział lasów na terenie gminy wynosi 3,1%. Powierzchnia lasów ogółem to 30,54 ha (GUS 2016).

Istotnym problemem dla miasta jest zanieczyszczenie środowiska naturalnego uwarunkowane niewystarczająco rozwiniętą gospodarką niskoemisyjną. Na terenie gminy wykorzystywane są na szeroką skalę przestarzałe rozwiązania technologiczne w zakresie efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Duża część budynków nie spełnia wymogów w zakresie izolacyjności termicznej przegród budowlanych, co wiąże się ze zwiększonym zużyciem paliwa opałowego i w efekcie natężoną emisją zanieczyszczeń, w tym przede wszystkim dwutlenku węgla, do powietrza atmosferycznego. Odnotowuje się również niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna i techniczna

Miasto Nieszawa jest położone poza głównymi korytarzami krajowej i regionalnej infrastruktury technicznej. Przez miasto Nieszawa nie przechodzi żadna droga publiczna zaliczana do kategorii wojewódzkiej lub wyższej.

Długość dróg w km na terenie Nieszawy wynosi:

- Drogi gminne – 20 km
- Drogi powiatowe – 5,70 km
- Drogi wojewódzkie – 0 km
- Drogi krajowe – 0 km

Przez miasto przechodzi 1 linia kolejowa wykorzystywana do ruchu pasażerskiego lub towarowego: linia kolejowa nr 18: Kutno - Piła Główna (o znaczeniu pierwszorzędym).

Miasto posiada mało rozwiniętą sieć ścieżek rowerowych – w 2016 r. jej długość wynosiła 4,8 km.

W 2016 r. udział ludności Nieszawy korzystającej z sieci wodociągowej wynosił 88,7%, kanalizacyjnej – 57,4% (GUS). Na terenie miasta brak sieci gazowej. W gminie istnieje problem wysokiej energochłonności oświetlenia ulicznego, co ma bezpośrednie przełożenie na wysokie koszty ich utrzymania.

Miejscowość zaopatrywana jest w wodę z miejskiego ujęcia składającego się z dwóch studni. W Nieszawie działa jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o średniej przepustowości 200 m³/dobę. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Wisła. Liczba

ludności gminy korzystającej z oczyszczalni ścieków w 2016 r. wyniosła 1402 osoby. W zakresie gromadzenia i wywozu nieczystości ciekłych w 2016 r. odnotowano na terenie Nieszawy 104 zbiorniki bezodpływowe i 6 oczyszczalni przydomowych.

Na uwagę zasługuje kursujący przez Wisłę prom. Jest to jedyna w Polsce tego typu jednostka pływająca, która w sezonie stanowi nie tylko środek transportu, ale także atrakcję turystyczną. Wzrasta zainteresowanie Nieszawą, w tym bulwarami oraz promami, turystów przebywających w Ciechocinku. Kiepski stan promu oraz nabrzeża sprawia, że potencjał ten nie może być wykorzystany.

W mieście działa 1 przychodnia lekarska, w 2016 r. obsługiwała ona 1950 osób (GUS).

Miasto dysponuje słabą bazą noclegową i gastronomiczną wymagającą rozwoju.

Wiele budynków, w tym zabytkowych, szczególnie w centrum oraz wokół bulwarów wiślanych, jest w bardzo złym stanie technicznym. Brak również miejsc do spędzania czasu wolnego przez mieszkańców Nieszawy i turystów. Przestrzeń publiczna jest zdegradowana technicznie i infrastrukturalnie, co zmniejsza atrakcyjność społeczno-gospodarczą miasta. Zdegradowana przestrzeń, w szczególności bulwarów nad Wisłą, wpływa na bezpieczeństwo mieszkańców i turystów.

Obszar zdegradowany Miasta

Obszarem zdegradowanym jest teren jednostki znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (czyli koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej). Skalę negatywnych zjawisk urzeczywistniają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub ukazują dynamiczny spadek poziomu rozwoju w odniesieniu do średniej wartości dla całej gminy.

Obszar zdegradowany w Gminie Miejskiej Nieszawa został wytyczony w oparciu o analizę wskaźnikową poszczególnych jednostek w mieście, bazując na kryteriach ujętych w „Zasadach programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”.

Dla potrzeb delimitacji obszaru zdegradowanego Miasto Nieszawa zostało podzielone na **jednostki struktury przestrzeni miejskiej**. W oparciu o występujące zróżnicowania w przestrzeni społeczno-gospodarczej, całe miasto zostało podzielone na 6 jednostek:

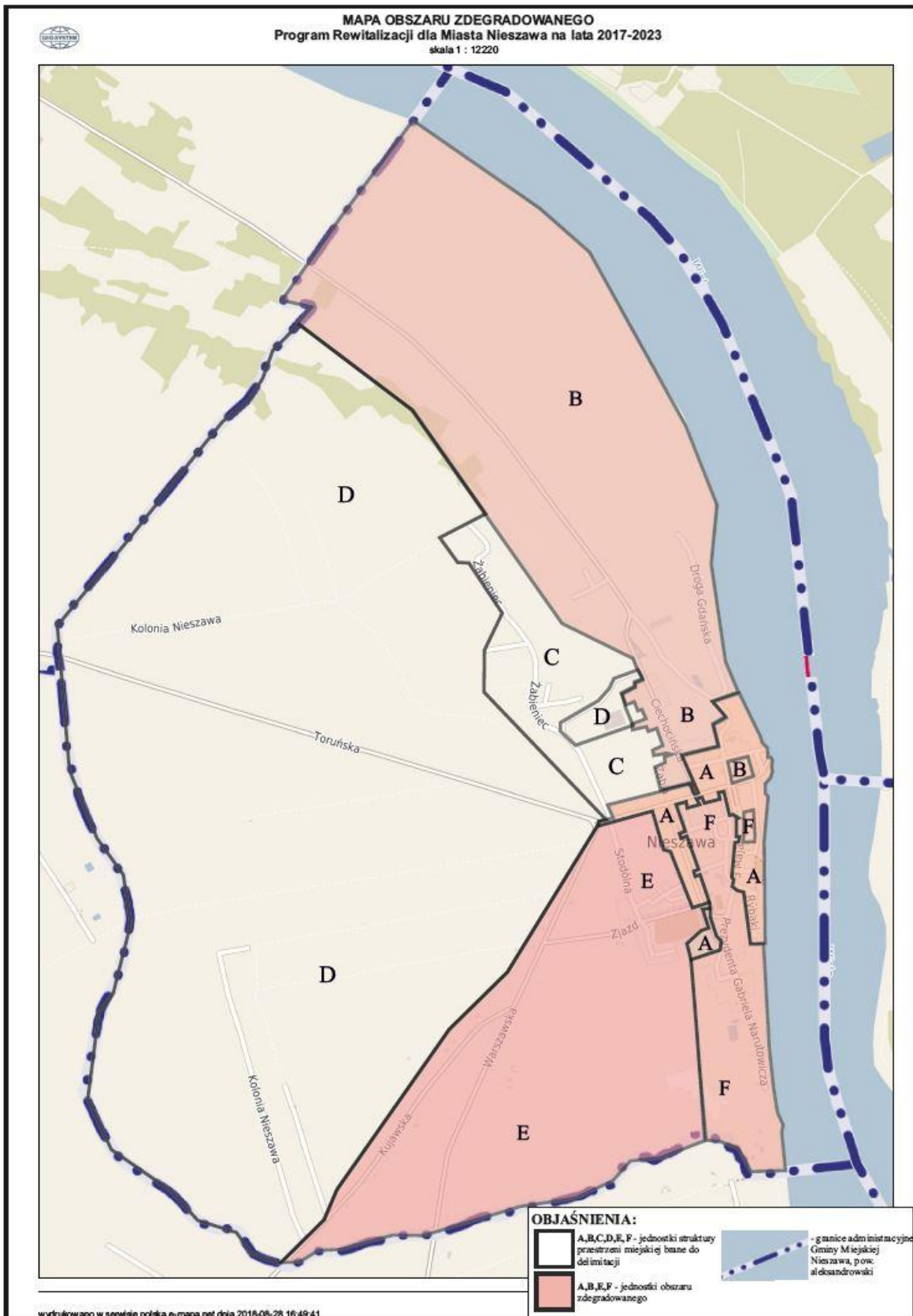
- **Obszar A obejmuje następujące ulice:**
pl. K. Jagiellończyka, ul. 3 Maja, ul. Noakowskiego, pl. Hallera, ul. Bulwary 500-lecia, ul. Rybaki, ul. Mickiewicza, ul. Krzywdów Bieńków, ul. Kościuszki;
- **Obszar B obejmuje ulice:** Ciechocińska, Droga Gdańska, Drzewna, Dymiec, Starościńska
- **Obszar C obejmuje ulice:** Osiedlowa, Rejenta, Żabieniec
- **Obszar D obejmuje ulice:** Kolonia Nieszawa, Laskowskiego, Toruńska
- **Obszar E obejmuje ulice:** Józefa Spornego, Kujawska, Stodólna, Szkolna, Warszawska, Zjazd

- **Obszar F obejmuje ulice:** Browarna, Gęsiniec, Kilińskiego, Klasztorna, Narutowicza, Ogrodowa, Plac Marszałka Piłsudskiego, Sienkiewicza, św. Maksymiliana Kolbe, Zimna

Żadna z tak wytypowanych jednostek nie zajmuje więcej niż 20% powierzchni Gminy i nie koncentruje więcej niż 30% jej mieszkańców. Dokonany podział umożliwia pozyskanie rzetelnych danych, zarówno na potrzeby delimitacji, jak i późniejszego monitoringu i ewaluacji wdrażania programu rewitalizacji. **Suma powierzchni wyznaczonych jednostek przestrzenno-funkcjonalnych jest równa powierzchni Miasta.**

Tabela 6. Podział miasta Nieszawa na jednostki przestrzenno-funkcjonalne

Jednostka	Liczba ludności	Powierzchnia (ha)	% ludności gminy	% powierzchni gminy
Jednostka A	535	108,5	28%	11%
Jednostka B	341	198	18%	20%
Jednostka C	266	171,5	14%	17,6
Jednostka D	157	192	8%	19,5
Jednostka E	296	197	15%	20%
Jednostka F	328	118	17%	12%
Miasto	1923	985	-	-

Wytypowane jednostki przestrzenno-funkcjonalne zostały poddane diagnozie celem identyfikacji stanu kryzysowego. Analizie poddano 4 wskaźniki: 3 ze sfery społecznej, 1 reprezentujący sferę gospodarczą:

- **Wskaźnik nr 1** Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze miasta Nieszawa
- **Wskaźnik nr 2** Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na obszarze miasta Nieszawa
- **Wskaźnik nr 3** Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych
- **Wskaźnik nr 4** Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście Nieszawa

Wyniki przygotowanych analiz przedstawiono w tabelach poniżej.

Tabela 7. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze miasta Nieszawa

Jednostka	Liczba ludności	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem
Jednostka A	535	109	20,3%
Jednostka B	341	66	19,3%
Jednostka C	266	34	12,7%
Jednostka D	157	29	18,4%
Jednostka E	296	29	9,7%
Jednostka F	328	59	17,9%
Miasto	1923	326	16,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nieszawie

Powyższy wskaźnik udziału liczby ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki świadczy o sytuacji niekorzystnej, kiedy przyjmuje wartość wyższą od średniej dla Gminy. Pozwala on ocenić stosunek grupy osób, które nie są aktywne zawodowo i są w grupie osób będących w wieku emerytalnym, w stosunku do liczebności wszystkich grup wiekowych. Wskaźnik ten świadczy o starzeniu się społeczeństwa na danym obszarze.

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w powyższej tabeli, obszarami, gdzie wskaźnik przyjmuje negatywne wartości są jednostki: A, B, D, F. Najbardziej niekorzystna sytuacja zidentyfikowana została w jednostce A.

Tabela 8. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na obszarze miasta Niezawa

Jednostka	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	Liczba ludności	Udział (%) osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze
Jednostka A	145	535	27,1%
Jednostka B	46	341	13,4%
Jednostka C	30	266	11,2%
Jednostka D	20	157	12,7%
Jednostka E	57	296	19,2%
Jednostka F	82	328	25%
Miasto	380	1923	19,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Niezawie

Największa liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, a co za tym idzie dotkniętych problemami społecznymi, zamieszkuje jednostki A i F. Ponownie wskaźnik dla jednostki A jest najwyższy.

Tabela 9. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych

Jednostka	Liczba gospodarstw domowych	Liczba interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych
Jednostka A	181	17	9,3%
Jednostka B	116	4	3,4%
Jednostka C	88	0	0
Jednostka D	47	2	4,2%
Jednostka E	86	13	15,1%
Jednostka F	112	6	5,3%
Miasto	630	42	6,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nieszawie

Najwyższy stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych występuje w jednostkach A i E.

Tabela 10. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście Nieszawa

Jednostka	Liczba ludności	Liczba ludności w wieku produkcyjnym	Liczba podmiotów gospodarczych osób fizycznych	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście
Jednostka A	535	357	10	2,8%
Jednostka B	341	245	6	2,5%
Jednostka C	266	184	8	4,4%
Jednostka D	157	100	9	9%
Jednostka E	296	203	6	3%
Jednostka F	328	208	6	2,8%
Miasto	1923	1297	45	3,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nieszawie

Najniższy wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście odnotowano dla jednostek A, B, E i F.

Zbiorcze zestawienie wartości poszczególnych wskaźników przedstawia poniższa tabela

Tabela 11. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w jednostkach funkcjonalno-przestrzennych

Cechy szczegółowe sfery	Problem	Wskaźnik	Jednostka A	Jednostka B	Jednostka C	Jednostka D	Jednostka E	Jednostka F	Gmina
SFERA SPOŁECZNA									
Samowystarczalność ekonomiczna ludności i gospodarstw domowych	Dziedziczne ubóstwa, enklawy biedy	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w	27,1%	13,4%	11,2%	12,7%	19,2%	25%	19,7%

		ludności ogółem na obszarze miasta Nieszawa							
Zaawansowane procesy starzenia się ludności	Starzejące się społeczeństwo	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem	20,3%	19,3%	12,7%	18,4%	9,7%	17,9%	16,9%
Bezpieczeństwo funkcjonowania rodziny, porządek publiczny	Zakłócanie porządku publicznego i przemoc w rodzinie	Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych	9,3%	3,4%	0	4,2%	15,1%	5,3%	6,6%
SFERA GOSPODARCZA									
Klimat aktywności gospodarczej	Niska aktywność przedsiębiorców	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	2,8	2,5	4,4	9	3	2,8	3,4%

Na podstawie przeprowadzonych analiz za obszar zdegradowany zostały uznane 4 jednostki, w której przynajmniej 2 wskaźniki (w tym przynajmniej 1 ze sfery społecznej i przynajmniej 1 spoza sfery społecznej) przedstawiają wartości mniej korzystne w porównaniu do średniej dla Miasta, tj. jednostka A, jednostka F, jednostka B, jednostka E.

Na terenie jednostki A niekorzystne wartości wskaźników zostały wykazane w 3 obszarach w sferze społecznej i 1 w sferze gospodarczej, co wskazuje na występowanie następujących problemów:

- starzejące się społeczeństwo
- dziedziczenie ubóstwa, enklawy biedy
- zakłócanie porządku publicznego i przemoc w rodzinie
- niska aktywność przedsiębiorcza mieszkańców.

Na terenie jednostki F niekorzystne wartości wskaźników zostały wykazane w następujących obszarach:

- starzejące się społeczeństwo

- dziedziczenie ubóstwa, enklawy biedy
- niska aktywność przedsiębiorcza mieszkańców.

Na terenie jednostki B niekorzystne wartości wskaźników zostały wykazane w obszarach:

- starzejące się społeczeństwo
- niska aktywność przedsiębiorcza mieszkańców

Na terenie jednostki E niekorzystne wartości wskaźników zostały wykazane w obszarach:

- zakłócanie porządku publicznego i przemoc w rodzinie
- niska aktywność przedsiębiorcza mieszkańców

Obszar rewitalizacji w Mieście Nieszawa

W myśl art. 10 ustawy o rewitalizacji i „Zasad regionalnych” obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy.

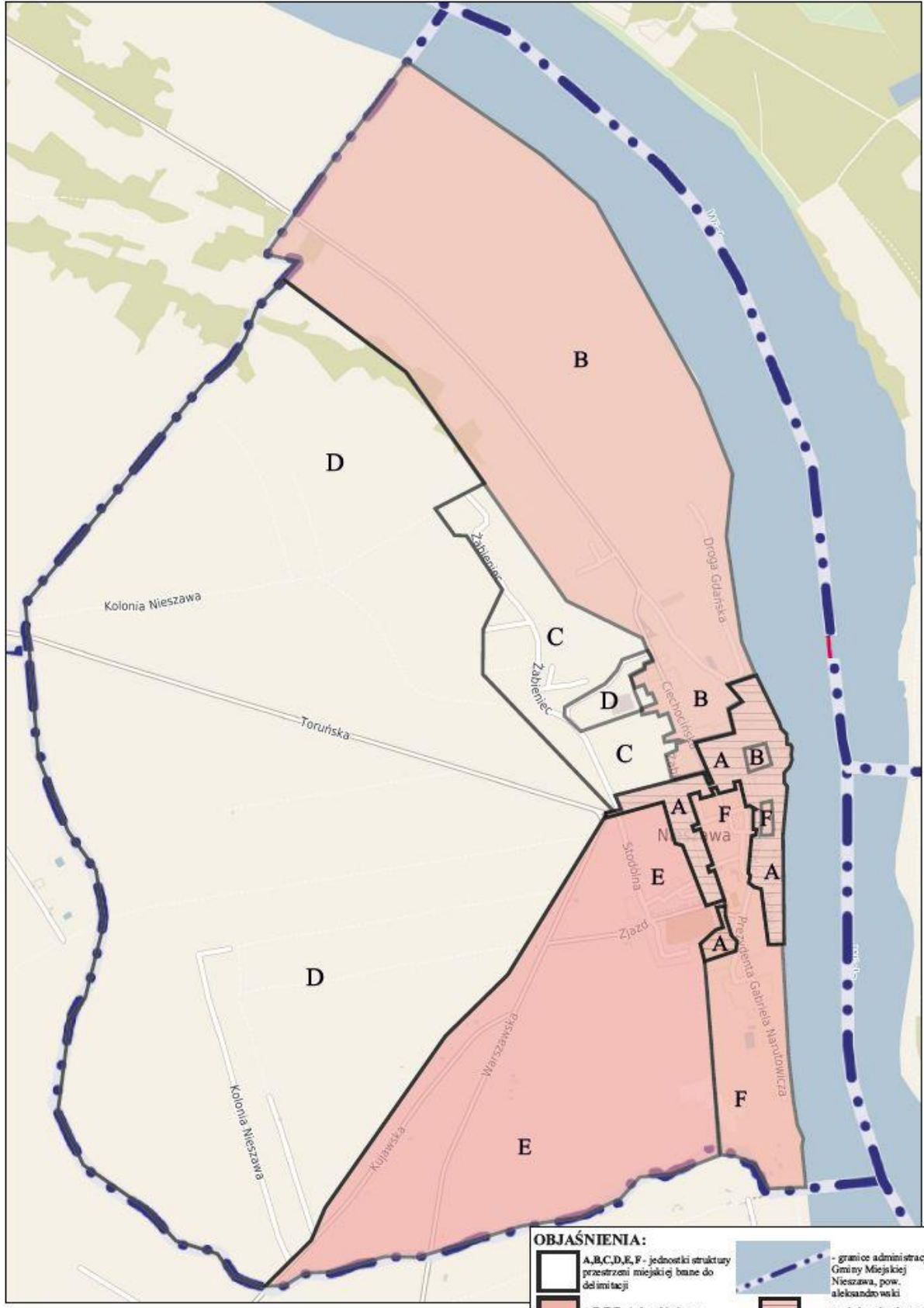
W procesie delimitacji obszaru rewitalizacji pod uwagę wzięto te jednostki, które zostały uznane za obszar zdegradowany, zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych”, czyli Jednostka A, Jednostka F, Jednostka B, Jednostka E. Tak wyznaczony obszar przekracza próg 30% mieszkańców gminy i 20% powierzchni. W związku z tym obszar rewitalizacji został zawężony do jednostki, w których liczba wskaźników z wartościami mniej korzystnymi od średniej dla gminy jest największa, czyli **jednostki A**.

Wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymagane progi (20% powierzchni Gminy i 30% mieszkańców Gminy) - **jednostka A**, obejmująca ulice pl. K. Jagiellończyka, ul. 3 Maja, ul. Noakowskiego, pl. Hallera, ul. Bulwary 500-lecia, ul. Rybaki, ul. Mickiewicza, ul. Krzywdów Bieńków, ul. Kościuszki, **zajmuje 11% powierzchni Nieszawy, zamieszkuje ją 28% mieszkańców Nieszawy.**

MAPA OBSZARU REWITALIZACJI
Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa na lata 2017-2023
skala 1 : 12220

wydrukowano w serwisie polska.e-mapa.net dnia 2018-08-28 16:49:41

Diagnoza szczegółowa obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji – dla którego liczba wskaźników z wartościami mniej korzystnymi od średniej dla gminy jest największa – wyznaczono dla obszaru zamykającego się w ulicach:

- pl. K. Jagiellończyka,
- ul. 3 Maja,
- ul. Noakowskiego,
- pl. Hallera,
- ul. Bulwary 500-lecia,
- ul. Rybaki,
- ul. Mickiewicza,
- ul. Krzywdów Bieńków,
- ul. Kościuszki.

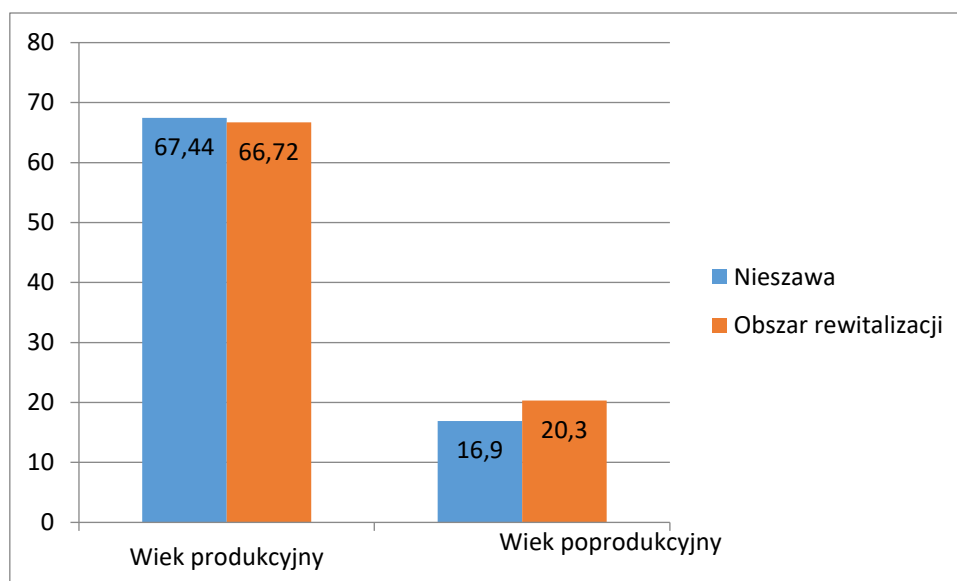
Obszar ten zajmuje 108,5 ha, co stanowi 11% powierzchni gminy. Obejmuje m.in. tereny położone wzdłuż Wisły, w północno-wschodniej części miasta. Cechują go wysokie walory kulturowe – skoncentrowane są tu główne atrakcje turystyczne Nieszawy m.in. przystań promu, budynek XVIII-wiecznego ratusza, późnogotycka świątynia św. Jadwigi czy klasycystyczny dworek na ul. Noakowskiego – miejsce urodzenia architekta, historyka sztuki oraz malarza, którego nazwisko patronuje obecnie ulicy.

Z uwagi na walory przyrodniczo-kulturowe (m.in. nadwiślańskie położenie) analizowany obszar był miejscem kręcenia kilku filmów fabularnych m.in. „Wiosna Panie Sierzancie”, „Ballada o Piotrowskim”, „Excentrycy, czyli po słonecznej stronie ulicy”. Omawiany teren jest również popularnym miejscem organizowania plenerów malarskich dla artystów z woj. kujawsko-pomorskiego, a także z innych części Polski.

Jednocześnie obszar ten cechuje duże nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych i gospodarczych. Głównymi problemami z jakimi borykają się mieszkańcy są: postępujące starzenie się społeczeństwa, dziedziczenie ubóstwa i związane z tym uzależnienie od pomocy społecznej, niski poziom bezpieczeństwa, niski poziom przedsiębiorczości.

Sfera społeczna

Analizowany obszar zamieszkuje 535 osób, co stanowi 28% ludności gminy. Duża część z nich to osoby w wieku poprodukcyjnym – 109 osób, co stanowi 20,3% ludności ogółem na tym obszarze. Wskaźnik ten przekracza wysokością średnią dla gminy, która wynosi 16,9%. Na analizowanym obszarze zamieszkuje 357 osób w wieku produkcyjnym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Nieszawie

Duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym na analizowanym obszarze wpływa niekorzystnie na sytuację demograficzną tego terenu. Analiza ludności w kontekście ekonomicznych grup wieku pozwala zauważyć, że społeczeństwo na terenie obszaru rewitalizacji się starzeje, co wpływa na nasilenie problemów społecznych dotyczących osoby starsze oraz wzrost wydatków gminy w zakresie opieki społecznej. Osoby starsze mają ograniczony dostęp do zajęć integracyjnych i aktywizacyjnych na wyznaczonym obszarze. W związku z tym niezbędne jest podjęcie określonych działań, które będą miały na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, ich integrację ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Osoby w wieku poprodukcyjnym dotyka także problem niepełnosprawności i związanej z tym obniżonej samodzielności. Wraz z wiekiem następuje postępujące obniżanie się sprawności psychofizycznej. Badania ogólnopolskie – znajdujące także odzwierciedlenie w sytuacji osób starszych w Nieszawie – pokazują, że wśród osób starszych wzrasta odsetek osób niepełnosprawnych. W grupie wieku 60–64 lat co trzecia osoba odczuwa lub ma orzeczoną niepełnosprawność, podczas gdy wśród osób w wieku 80 lat i więcej już co druga osoba (źródło: Osoby niepełnosprawne oraz ich gospodarstwa domowe, GUS).

Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na analizowanym obszarze wynosi 145, co daje 27-procentowy udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

Analizując z kolei dane MOPS za 2015 r., liczba osób korzystających z pomocy społecznej na wskazanym terenie to 68 rodzin na 190 w całym mieście, co stanowi 35,8%. Liczba zasiłków celowych to 63 na ogólną liczbę 103 rodzin, co stanowi 61,2 %. Liczba wydanych zasiłków okresowych to 50 na 137 rodzin, czyli 36,5%. Z dożywiania w szkole korzysta 18 osób na 65, czyli 27,7%. Osób mających kuratora sądowego jest 13 na 24, czyli 54,2%. Z funduszu alimentacyjnego korzysta 13 na 60 rodzin, czyli 21,7%. Osób niepełnosprawnych jest 38 na 94 w całym mieście, co stanowi 40,4%. Ilość rodzin objętych Niebieską Kartą to 11 na 24, czyli 45,8%. Z dodatku mieszkaniowego korzysta 21 rodzin.

Wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej jest spowodowany m.in. wysokim bezrobociem. Na ogólną liczbę 223 mieszkańców Nieszawy zarejestrowanych w 2015 r. jako bezrobotni w PUP w Aleksandrowie Kujawskim, 122 osoby to mieszkańcy obszaru wytypowanego do rewitalizacji.

Na 42 interwencje służb porządkowych z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego na terenie Nieszawy w 2016 r., 17 przypadło na teren Jednostki A – wyznaczonej jako obszar rewitalizacji. W porównaniu do pozostałych wyznaczonych jednostek, daje to największą liczbę interwencji na terenie miasta: na terenie jednostki B służby interweniowały 4 razy, jednostki C – 0, jednostki D – 2 razy, E – 13, F – 6 (dane Komisariatu Policji w Ciechocinku).

Jednocześnie analizowany obszar posiada potencjały, na bazie których można prowadzić działania mającej na celu zwiększenia integracji i aktywności społecznej. Należą do nich m.in. funkcjonujące tu podmioty ekonomii społecznej – organizacje pozarządowe, spółdzielnie socjalne, takie jak:

- Spółdzielnia Socjalna Nieszawskie Smaki (ul. 3 Maja),
- Nieszawskie Stowarzyszenie Rozwoju (pl. Kazimierza Jagiellończyka),
- Towarzystwo Miłośników Nieszawy (ul. 3 Maja),
- Nieszawskie Towarzystwo Kulturalne (ul. 3 Maja).

Na analizowanym terenie (m.in. w przystani promowej) organizowane są wydarzenia kulturalne, w których aktywnie uczestniczy społeczność miasta, takie jak Festiwal Wisły, koncerty na wodzie.

Pozostałe sfery

Klimat aktywności gospodarczej na analizowanym obszarze jest niekorzystny. Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym dla obszaru rewitalizacji wynosi 2,8% - przy średniej dla miasta wynoszącej 3,4%.

Jednocześnie – z uwagi na malownicze położenie, walory przyrodniczo-kulturowe – analizowany obszar posiada duży potencjał w zakresie rozwoju usług w takich obszarach jak gastronomia, wypożyczanie sprzętu wodnego, turystyka itp. Elementem wymagającym interwencji jest jednak nieuporządkowana i zaniedbana przestrzeń nabrzeża wiślanego. Potencjał społeczno-rekreacyjnego terenu nie jest dostatecznie wykorzystany. Uporządkowania i poprawy stanu technicznego wymagają m.in. niezabezpieczona skarpa terenowa nabrzeża, budynki gospodarcze przy przystani, promenada spacerowa w rejonie ul. Bulwary 500-Lecia oraz Placu Marszałka Piłsudskiego, tereny zielone przy pomniku Piłsudskiego.

Istniejąca obecnie przestrzeń publiczna (bulwary, rynek, ul. 3-go Maja), która stanowi potencjał jako miejsce zarówno działalności społecznej (integracja mieszkańców, zajęcia edukacyjne i kulturalne), jak i gospodarczej (możliwość organizacji miejsc działalności handlowo-gastronomicznej) jest miejscem niebezpiecznym, gdzie dochodzi do sytuacji patologicznych (picie alkoholu, pobicia, rabunki). Bliskość miasta uzdrowskiego Ciechocinek i rosnące wciąż zainteresowanie kuracjuszy zwiedzaniem okolicznych miejscowości (Nieszawa, Raciążek) powoduje, że realne jest wykorzystanie tej przestrzeni do rozwijania działalności gospodarczej. Obecnie kuracjusze przybywający do Nieszawy nie mają

możliwości pozostania dłużej na przystani promowej i bulwarach. Przestrzeń ta nie zachęca do spędzania tu czasu – brakuje zagospodarowania w postaci małej architektury, restauracji, kawiarni. Zdegradowana przestrzeń wpływa również negatywnie na poczucie bezpieczeństwa przebywających tu osób.

Strefa bulwaru – obszar o dużym potencjale rekreacyjnym i turystycznym – wymaga adaptacji i rewaloryzacji: ciągi piesze są w złym stanie technicznym, brak oświetlenia w postaci latarni parkowych oraz monitoringu, który wpłynąłby na poprawę bezpieczeństwa na ww. obszarze, teren jest nieuzbrojony, co wpływa negatywnie na możliwości organizacji imprez, brak pomostu do cumowania łodzi i przystani dla żeglugi.

Fot. Ulica Bulwary 500-Lecia

Fot. Teren przy ul Rybaki

W sferze środowiskowej istotnym zjawiskiem są zagrożenia związane z ruchem samochodowym m.in. w rejonie Placu Kazimierza (parking), na ulicach 3 Maja i Rybaki. Ograniczenie ruchu pojazdów, wymagające zmiany organizacji ruchu na terenie historycznego układu urbanistycznego, wpłynęłoby korzystnie na bezpieczeństwo mieszkańców i umożliwiłoby stworzenie nowej przestrzeni w mieście pełniącej funkcję deptaku miejskiego prowadzącego z rynku do nabrzeża.

Fot. Ulica 3 Maja

Większość budynków o przeznaczeniu publicznym i mieszkaniowym wymaga poprawy stanu technicznego i wyglądu zewnętrznego (zły stan elewacji), nie posiada rozwiązań technologicznych umożliwiających efektywne korzystanie z nich, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Brak możliwości remontowych spowodowany jest m.in. wpisaniem większości budynków do rejestru zabytków, co powoduje, że każdy remont musi być zrobiony zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków. Ubóstwo właścicieli prywatnych sprawia, że nie są oni w stanie spełnić wymogów konserwatorskich przy remontach. Skutkiem tego jest coraz większa degradacja przestrzeni publicznej pl. Jagiellończyka i bulwarów nadwiślańskich.

Ponadto w mieście brakuje obiektów przeznaczonych na cele aktywizacji osób starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Brakuje także miejsca, w którym mogłyby być prowadzone działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa na terenie obszaru rewitalizacji.

Poprawy wymaga istniejąca infrastruktura techniczna:

- drogowa (m. in. przebudowa dróg, naprawa chodników),
- wodno-kanalizacyjna,
- energetyczna (modernizacja oświetlenia ulicznego).

Tabela 12. Kluczowe zjawiska

Kluczowe zjawiska	Negatywne	Potencjały
Społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • Starzenie się społeczeństwa • Ubóstwo, uzależnienie od pomocy społecznej • Liczne interwencje z powodu zakłócania porządku publicznego i miru domowego 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywni mieszkańcy, organizacje społeczne, • Imprezy kulturalne • Marka miasta „Miasto Filmowe”
Pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne)	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura techniczna, wymagająca remontów • Duża ilość pustostanów • Brak obiektów przeznaczonych na cele aktywizacji osób starszych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym • Niski poziom przedsiębiorczości 	<ul style="list-style-type: none"> • Położenie - Wisła • Korzystne warunki do wypoczynku i rozwoju turystyki i agroturystyki • Atrakcyjne zasoby przyrodnicze i kulturowe

IV. Wizja obszaru rewitalizacji po rewitalizacji

Wizja wyznaczonego obszaru rewitalizacji po rewitalizacji jest stanem, do którego dążyć będzie Miasto poprzez określone kierunki działań. Wizja obrazuje przyszły wizerunek obszarów rewitalizowanych w Niezawie, który zostanie osiągnięty dzięki realizacji wyznaczonych celów strategicznych.

Z uwagi na występujące problemy, władze Miasta planują podjąć działania, zmierzające do rewitalizacji obszarów, na których zidentyfikowano najwięcej negatywnych zjawisk. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych wynika z przedstawionej diagnozy obszaru rewitalizacji. Głównymi problemami, które należy zniwelować są zdiagnozowane problemy społeczne tj. bezrobocie, ubóstwo, wykluczenie społeczne, niski poziom bezpieczeństwa mieszkańców. Ponadto, infrastruktura społeczna na tych terenach nie zaspokaja w pełni potrzeb mieszkańców i nie jest dostosowana do prowadzenia działań.

Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych

- zmniejszenie bezrobocia, w tym: długotrwałego, oraz wzrost zatrudnienia
- zmniejszenie przestępczości
- wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców i poprawa wizerunku obszaru zrewitalizowanego
- zwiększenie zakresu usług odpowiadających na potrzeby osób starszych

Aby ww. potrzeby rewitalizacyjne mogły zostać zrealizowane niezbędne będą również działania z zakresu infrastruktury, takie jak:

- poprawa stanu technicznego budynków i ich otoczenia
- zmniejszenie liczby pustostanów
- poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz wyniki badań ankietowych, sformułowano następującą wizję obszaru rewitalizacji.

Wizja obszaru rewitalizacji w 2023 r.

Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa po przeprowadzeniu procesów i wdrożeniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest obszarem, który został uzdrowiony i ożywiony społecznie, gospodarczo, jak i przestrzennie, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i walorów środowiskowych.

Poprawił się poziom bezpieczeństwa w mieście. Obszar stał się atrakcyjny pod względem zamieszkania, prowadzenia przedsiębiorczości, w tym w zakresie turystyki - w oparciu o wykorzystanie lokalnych zasobów – co będzie skutkowało wzrostem gospodarczym i zmniejszeniem ubóstwa. Pojawiają się nowi mieszkańcy, inwestorzy i turyści. Ożywia się przyjazna i różnicowana przestrzeń publiczna, pojawiają się nowe punkty usługowe, miejsca odpoczynku i aktywnego spędzania czasu, wyremontowane obiekty i miejsca spotkań, w tym dla seniorów oraz młodzieży - zaspokajające potrzeby użytkowników i tworzące nowe miejsca pracy.

Została wzmocniona spójność i zniwelowane wykluczenie społeczne i ubóstwo, zwiększyło się zatrudnienie wśród mieszkańców, a tym samym spadł poziom bezrobocia.

Nastąpiła również poprawa aktywności społecznej i gospodarczej osób zamieszkujących niniejsze obszary oraz wzrost inicjatyw lokalnych

V. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W odpowiedzi na problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy i konsultacji społecznych oraz dla urzeczywistnienia zdefiniowanej wizji rozwoju Gminy Miejskiej Nieszawa wyznaczono odpowiadające im cele rewitalizacji. Do każdego z celów rewitalizacji przypisano konkretne kierunki działań oraz przedsięwzięcia. Stanowią one zestawienie najważniejszych grup działań pozwalających na osiągnięcie założonych celów.

Tabela 13. Wskaźniki dla celów rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Rok bazowy 2017	Rok docelowy 2023
Cel 1: Wzmocnienie spójności społecznej i włączenia społecznego		
Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych na danym obszarze	9,3%	8,0%
Cel 2: Zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego		
Utworzone usługi wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych na obszarze rewitalizacji	0	2
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objętych wsparciem w projektach	0	40
Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych	27,1%	23%
Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	1
Cel 3: Ożywienie gospodarcze, wzrost potencjału gospodarczego między innymi poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości		
Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	2,8%	3,5%

Zmodernizowane/utworzone obiekty infrastruktury społecznej/kulturalnej/rekreacyjnej służące realizacji działań społecznych	0	1
--	---	---

Tabela 12. Kierunki działań i przedsięwzięcia

Kierunki działań	Przedsięwzięcia
I. Cel rewitalizacji: Wzmocnienie spójności społecznej i włączenia społecznego	
Animacja społeczna i integracja mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> Działania wpływające na poprawę poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji Centrum Aktywności Lokalnej (CAL)
Cel 2: Zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego	
Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	<ul style="list-style-type: none"> Aktywizacja społeczno-zawodowa Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych Dostosowanie infrastruktury do potrzeb realizacji projektów mających na celu zwiększenie partycypacji w życiu społecznym osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym
Cel 3: Ożywienie gospodarcze, wzrost potencjału gospodarczego między innymi poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	
Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji Miasta Nieszawa	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój przedsiębiorczości Dostosowanie infrastruktury do potrzeb realizacji projektów mających na celu ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji

VI. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 14. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis projektu					
				Przedmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja	Szacowa na wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zamierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cel rewitalizacji 1: Wzmocnienie spójności społecznej i włączenia społecznego									
Kierunek działań: Animacja społeczna i integracja mieszkańców									
Jednostka A - Nieszawa	1)Działania wpływające na poprawę poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji	1)Pikniki "Bezpieczni w mieście", "Bezpieczni nad Wisłą"	Społeczny	Miasto Nieszawa, organizacje pozarządowe	organizacja gier i zabaw sportowo-rekreacyjnych mająca na celu promowanie bezpiecznych zachowań; pokaz technik samoobrony w sytuacji napadu; konkurs wiedzy oraz konkurs rysunkowy o tematyce bezpieczeństwa nad wodą;	Bulwar nad Wisłą	20 000 zł	- zwiększenie poziomu wiedzy z zakresu profilaktyki zachowań nieakceptowanych społecznie, - wzrost poczucia bezpieczeństwa - zwiększenie jakości życia i rozwoju społeczeństwa	Wskaźniki produktu: Zwiększenie ilości inicjatyw oddolnych – 2 szt. Liczba obywateli objętych wsparciem w programie – 80 osób Wskaźniki rezultatu: Wzrost liczby obywateli angażujących

					pogadanka policji nt. bezpieczeństwa				się w działania organizacji pozarządowych i inicjatywy lokalne – 80 osób Wzrost partycypacji obywateli w sprawach publicznych – 80
Jednostka A - Nieszawa	2) Stworzenie Centrum Aktywności Lokalnej (CAL)	2) Centrum Aktywności Lokalnej	Społeczny	Organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, biblioteka publiczna	Utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej do realizacji zadań z zakresu animacji społecznej w wyremontowanej Bibliotece Gminnej W ramach CAL: młodzieżowy klub „Ruszamy” – klub samopomocy, Klub Senior Plus oraz aktywizacja środowiska lokalnego do twórczych działań	Nabrzeże wiślane, Biblioteka Gminna	40 000	- Zaspokojenie potrzeb towarzyskich, kulturalnych i rekreacyjnych - rozwijanie i utrzymanie zainteresowań - odciążenie rodzin uczestników - aktywizacja społeczna - integracja międzypokoleniowa	Wskaźniki produktu: Zwiększenie ilości inicjatyw oddolnych – 1 szt. Liczba obywateli objętych wsparciem w programie – 100 osób Wskaźniki rezultatu: Wzrost liczby obywateli angażujących się w działania organizacji pozarządowych i inicjatywy

									lokalne – 100 osób Wzrost partycypacji obywateli w sprawach publicznych – 100
Cel 2: Zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego									
Kierunek działań: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym									
Jednostka A - Nieszawa	3)Aktywizacja społeczno-zawodowa	3)Aktywni na rynku pracy	Społeczny	MOPS	Projekt ma na celu aktywną integrację w obszarze społecznym i zawodowym zwiększając zatrudnienie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez realizację następujących zadań: - pracę socjalną – - aktywna integracja o charakterze społecznym – m.in. poradnictwo specjalistyczne (psycholog, prawnik), warsztaty	MOPS, nabrzeże wiślane	207 369,24 zł	- nabycie doświadczenia zawodowego - zwiększenie motywacji do podjęcia zatrudnienia - podniesienie poczucia własnej wartości, podniesienie wiary we własne możliwości - zdobycie wiedzy na temat własnych praw i możliwości uzyskania wsparcia instytucjonalnego - integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Wskaźniki rezultatu: - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 20 - Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - 5

					psychospołeczne czy zarządzania domowym budżetem, wyjazd integracyjny; - aktywna integracja o charakterze zawodowym i zdrowotnym – m.in. spotkania z doradcą zawodowym (indywidualne i grupowe), kursy z zakresu samozatrudnienia				Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 20 - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 1
Jednostka A - Nieszawa	4)Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych	4)Aktywni Seniorzy w Nieszawie	społeczny	MOPS	Celem głównym proj. jest zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług opiekuńczych o miejsc dla 20 zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym na ter. Gminy Miejskiej Nieszawa (Benef. w ramach proj. zaplanował do	Biblilteka Gminna	316 320, 00zł	zaspokojenie potrzeb towarzyskich, kulturalnych i rekreacyjnych rozwijanie i utrzymanie zainteresowań odciążenie rodzin uczestników aktywizacja społeczna, integracja poprawa samopoczucia zwiększenie	- liczba os. zagroż. ubóstwem i/lub wyklucz. społecz. objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym - 20os. - liczba os. zagroż. ubóstwem i/lub wyklucz. społecz.

					<p>realizacji dwa zadania. Zadanie 1 dotyczy utworzenia miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie Klubu Seniora (KS) i zakupieniu niezbędnego wyposażenia w. KS mieścić się będzie na parterze budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nieszawie oraz funkcjonować będzie 5 dni w tyg., po 4h dziennie. Pomieszczenia, w których znajdować się będzie Klub Seniora, będą dostosowane do potrzeb uczestników tj. osób niesamodzielnych. Zadanie 2 dotyczy bieżącego funkcjonowania miejsc świadczenia</p>			<p>motywacji do działania</p>	<p>objętych usługami opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej w progr. - 20os. - liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społęcz. istniejących po zakończeniu pr. - 20 miejsc - liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług opiekuńczych istniejących po zakończeniu pr. - 20 miejsc.</p>
--	--	--	--	--	---	--	--	-------------------------------	--

					usług opiekuńczych w formie Klubu Seniora . W ramach bieżącego funkcjonowania zatrudniony zostanie Opiekun klubu) oraz personel obsługowy - sprzątaczką Do realizacji wsparcia osób niesamodzielnych zaplanowano realizację różnych form aktywizujących i rozwijających zainteresowania: zajęcia z muzykoterapii, biblioterapii, zajęcia manualne, sportowe, kulinarne, fotograficzne, terapeutyczne oraz spotkania i konsultacje z prawnikiem i psychologiem. Dodatkowo w celu				
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

					integracji uczestników zaplanowano organizację spotkań okolicznościowych oraz wyjazdy				
Jednostka A - Nieszawa	5) Dostosowanie infrastruktury do potrzeb realizacji projektów mających na celu zwiększenie partycypacji w życiu społecznym osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	5) Senior+	PF/T	MOPS, Miasto Nieszawa	Zadanie publiczne będzie polegało na utworzeniu oraz doposażeniu pomieszczeń znajdujących się w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nieszawie na zasadzie Klubu „Senior +”. Gmina Miejska Nieszawa chce zapewnić ofertę aktywizacji społecznej, prozdrowotnej, wzbogaconej o aktywność edukacyjną, kulturalną, rekreacyjną przy jednoczesnym stworzeniu miejsca spotkań dla osób starszych, aby osoby te miały	Biblioteka Publiczna w Nieszawie, nabrzeże wiślane	86 599,79	Stworzenie infrastruktury, dzięki której: osoby starsze i niepełnosprawne uzyskają pomoc w organizowaniu aktywności ich życia zaspokojone zostaną potrzeby kulturalne i towarzyskie tych osób rozwijane będą ich zainteresowania	- pomieszczenie ogólnodostępne wyposażone w stoły i krzesła (lub kanapy i fotele) wraz z wydzielonym miejscem na sprzęt RTV, komputer z dostępem do Internetu, kanapy i fotele, pełniące funkcję sali spotkań; - aneks kuchenny, wyposażony w sprzęty, urządzenia i naczynia do przygotowania i spożycia posiłku;

					<p>poczucie bezpieczeństwa i czuły się potrzebne. Na terenie Nieszawy jest wiele środowisk, w których są seniorzy, którzy chcieliby żyć aktywnie, wśród społeczeństwa, lecz nie mają zapewnionego publicznego miejsca spotkań. Dzięki działalności Klubu „Senior +” będzie możliwe zapewnienie seniorom wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia. Jednym z głównych celów będzie integracja społeczna środowiska seniorów oraz zwiększenie zaangażowania</p>				<ul style="list-style-type: none"> - 1 łazienka wyposażona w 2 toalety (dla kobiet i mężczyzn) i umywalkę; - wydzielone miejsce pełniące funkcję szatni dla seniorów.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

					seniorów w życie społeczności lokalnych. W Klubie „Senior +” będą organizowane zajęcia zgodne z tygodniowym planem zajęć obejmujące m.in.: - muzykoterapię - biblioterapię - gry dydaktyczne - zajęcia komputerowe - zajęcia kulinarne - zajęcia manualne zgodne z zainteresowaniami uczestników.				
Cel 3: Ożywienie gospodarcze, wzrost potencjału gospodarczego między innymi poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości									
Kierunek: Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji Miasta Nieszawa									
Jednostka A - Nieszawa	6)Rozwój przedsiębiorczości	7)Spółdzielnia Socjalna	Społeczny	Miasto Nieszawa, LGD	Celem przedsięwzięcia jest reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, Realizacja	Ul. 3-go Maja, nabrzeże wiślane	120000	- integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - Kreowanie i rozwijanie postaw przedsiębiorczych, - Wzrost wiedzy z zakresu przedsiębiorczości i	Kawiarnia – prom na nabrzeżu Wisły Lokal gastronomiczny prowadzący działalność restauracyjną i cateringową (instytucjonalnych np.

					<p>zadań zmierzających do zapewnienia pewnej niszy lokalnej, mającej pobudzić i ożywić lokalną społeczność, a także (w horyzoncie długofalowym – zadań o charakterze użyteczności publicznej powierzanych Spółdzielni przez jej członków. Na terenie Nieszawy wprowadzamy dwa punkty gastronomiczne. Sytuowanie wyżej wymienionych:</p> <p>1. Nabrzeże wiślane przy porcie w przedłużeniu ulicy Krzywdów</p>			<p>funkcjonowania rynku - Zmniejszenie uzależnienia od korzystania z pomocy społecznej</p>	<p>urzędu, szkół, dożywiania beneficjentów pomocy społecznej)</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

					<p>i Bieńków. kujawskiej restauracyjnym od roku 2018 będą uruchomione również usługi cateringu socjalnego. zostanie zwiększone zatrudnienie związane z realizacją nowo powstałej infrastruktury. Powstaną Nowe miejsca pracy oraz powstaną starostwa dla nowych Firm</p>				
Jednostka A - Nieszawa	9) Dostosowanie infrastruktury do potrzeb realizacji projektów mających na celu ożywienie gospodarcze obszaru rewitalizacji	9) Rewitalizacja przestrzeni publicznej – nabrzeża wiślanego wraz z remontem promu na potrzeby rozwoju przedsiębiorczości	PF/T	Miasto Nieszawa	Rewitalizacja przestrzeni publicznej przyczyniająca się do promowania włączenia społecznego oraz poprawy bezpieczeństwa i rozwoju przedsiębiorczości:	Nabrzeże wiślane	750 000	Stworzenie infrastruktury, dzięki której nastąpi: Rozwój przedsiębiorczości redukcja patologii społecznej i zjawisk wykluczenia społecznego, wzrost dostępności	Przeźń zrewitalizowana – 1 Wyremontowany prom – 1 Liczba osób korzystających z przestrzeni - 500

					rekonstrukcja przystani żeglarskiej - rekonstrukcja miejsca widokowego - kiosk muldimedialny -nasadzenie zieleni - mała architektura zieleni - wymiana oświetlenia - siłownia plenerowa Rewitalizacja promu jako miejsca świadczenia usług: -dostosowanie jednostki do działalności gospodarczej -gastronomia - wyposażenie w sprzęt AGD,RTV, media			mieszkańców do usług świadczonych w zrewitalizowanej przestrzeni, poprawa poziomu bezpieczeństwa, rozwój aktywności publicznej mieszkańców	
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

Tabela 15. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Obszar rewitalizacji	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne
----------------------	-----	---------------------	---

1	2	3	4
Jednostka A Nieszawa	CEL REWITALIZACJI: Cel 2: Zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego		
	Kierunek: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym		
	1	PF/T	Ośrodek hotelowy dla seniorów z zapleczem rehabilitacyjnym medycznym i restauracyjnym. Centrum dzienne dla seniorów - mieszkańcy obiektu oraz osoby z terenu miasta

VII. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji

Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa łączy ze sobą działania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W związku z tym, w sposób kompleksowy przyczynia się do rozwiązania problemów istniejących na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Zaplanowane działania są wzajemnie ze sobą powiązane i uzupełniają się. Program jest nastawiony na realizację głównie projektów „miękkich”, jednakże dla dopełnienia części działań planuje się wdrożenie również projektów „twardych”. Powyższe działania spełniają ideę projektów zintegrowanych.

Przedsięwzięcia uwzględnione w poprzednim rozdziale związane z celem dotyczącym Wzmocnienia spójności społecznej i włączenia społecznego ukierunkowane są na realizację zadań miękkich, które wpływają na ograniczenie lub likwidację zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji problemów społeczno-gospodarczych.

Projekty z zakresu celu: Ożywienie przestrzeni publicznej są zbiorem projektów infrastrukturalnych, które przyczyniają się do skutecznej realizacji celów społecznych. Stanowią one swoiste narzędzie do niwelowania negatywnych zjawisk społecznych.

Zintegrowane, połączone działania społeczne i infrastrukturalne wpływają na zachęcenie mieszkańców do uczestnictwa w projektach miękkich i kompleksowe rozwiązanie problemów.

Komplementarność przestrzenna

Mimo że projekty rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji, zasięg ich oddziaływania będzie wykraczał poza ten obszar, gdyż z efektów rewitalizacji przestrzennej (projekty infrastrukturalne) będą korzystać nie tylko mieszkańcy danego obszaru, ale również mieszkańcy całej Nieszawy, przedsiębiorcy i turyści. Skala oddziaływania przyczyni się zatem do poprawy sytuacji w całym Mieście, w szczególności w zakresie integracji i aktywizacji mieszkańców. Prowadzone działania nie wzniesą przenoszenia problemów z obszarów rewitalizacji na inne rejony, nie będą również prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Komplementarność problemowa

Zaprojektowane działania rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, a program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji aspekcie zarówno społecznym, jak i przestrzenno-funkcjonalnym). Tym samym programowana rewitalizacja ma charakter kompleksowy, a realizowane projekty doprowadzą wskazany obszar do pożądanego stanu sformułowanego w wizji.

Komplementarność problemowa opierać się będzie na:

- wzajemnym dopełnianiu się działań sektorowych (dopełnienie programów, inwestycji służącym celom społecznym);
- parametryzacji pożądanego stanu, do którego osiągnięcia prowadzi realizacja programu (wskaźniki rezultatu);
- ocenie spójności działań z efektami analiz na obszarze województwa (monitorowanie i ocena wpływu rewitalizacji na wskaźniki regionalne).

Podjmując strategiczne decyzje na innych polach pracownicy samorządu lokalnego, będą brać pod uwagę zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, aby zapewnić ściślejszą koordynację tematyczną działań administracji. Należy ponadto wskazać, że program rewitalizacji wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, co gwarantuje zachowanie komplementarności problemowej już na etapie planowania strategicznego.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

System zarządzania realizacją programu rewitalizacji został zaprojektowany w taki sposób, aby zapewnić optymalne współdziałanie różnych instytucji na jego rzecz oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. System ten został oparty na systemie działania i zarządzania Gminy Miejskiej Nieszawa, w związku z czym zapewniona jest komplementarność proceduralna i instytucjonalna.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna opierać się będzie na:

- efektywnym systemie zarządzania rewitalizacją (w oparciu o system terytorialny);
- spójności działań proceduralnych (monitorowanie, czy proceduralność działań nie wpływa na ich skuteczność);
- wypracowaniu trwałych standardów.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty rewitalizacyjne będą finansowane w oparciu o uzupełniające się środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszu Spójności (FS) oraz środków własnych Gminy. Możliwe jest również angażowanie w proces rewitalizacji kapitału prywatnego (np. przedsiębiorców), jak również wykorzystanie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.

Komplementarność międzyokresowa

Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa w części swoich działań jest uzupełnieniem przedsięwzięć realizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013. W związku z tym, nawiązuje do zachowania ciągłości programowej. W poprzedniej perspektywie w Nieszawie realizowano szereg projektów nastawionych na rozwiązywanie i łagodzenie problemów społecznych, podnoszenie jakości usług społecznych oraz aktywizację zawodową mieszkańców.

Doświadczenie z poprzedniego okresu finansowania wpłynęło na wsparcie planowanych projektów w ramach obecnej perspektywy finansowej.

Komplementarność międzyokresowa opiera się na:

- analizie dotychczasowych działań Miasta, ocenie skuteczności osiągnięć, efektywności;
- wykorzystaniu wniosków z dotychczasowych działań.

Zadania wyznaczone w niniejszym Programie Rewitalizacji tworzą odpowiedź na potrzeby wynikające ze zmian jakie zostały zidentyfikowane w ramach systematycznego monitoringu.

VIII. Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji

Fundamentalnym elementem procesu rewitalizacji pozostaje partycypacja społeczna, czyli zaangażowanie różnych interesariuszy społecznych z bezpośredniego obszaru rewitalizacji i jego otoczenia we wszystkie stadia projektu: od jego planowanie, przez implementację, aż po ewaluację programu. Prace nad przygotowaniem programu, odbywały się w współpracy z różnymi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszaru rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Interesariuszami projektu rewitalizacji są przede wszystkim mieszkańcy terenów zdegradowanych, ale i szerzej, wszyscy mieszkańcy miasta, lokalni przedsiębiorcy, przedstawiciele i przedstawicielki organizacji pozarządowych oraz i jednostek samorządu terytorialnego.

W procesie rewitalizacji w Mieście Nieszawa uczestniczą na równych zasadach następujące podmioty:

- Mieszkańcy gminy,
- Przedsiębiorcy działający na terenie gminy,
- Organizacje pozarządowe,
- Jednostka samorządu terytorialnego Miasto Nieszawa i jej jednostki organizacyjne.

Na etapie przygotowania, jak i później na etapie wdrażania programu największy nacisk położono przede wszystkim na dialog z interesariuszami mieszkającymi bądź działającymi na obszarze rewitalizacji (np. przedsiębiorcy, NGO), gdyż to ich bezpośrednio będą dotyczyły prowadzone działania rewitalizacyjne.

Partycypacja społeczna w mieście Nieszawa obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym:

- Udział w konsultacjach społecznych – na etapie diagnozowania i programowania,
- Udział w konsultacjach społecznych – na etapie zmian i uzupełnień programu,
- Partycypacja na etapie wdrażania i monitorowania programu.

Partycypacja społeczna na etapie diagnozowania i programowania

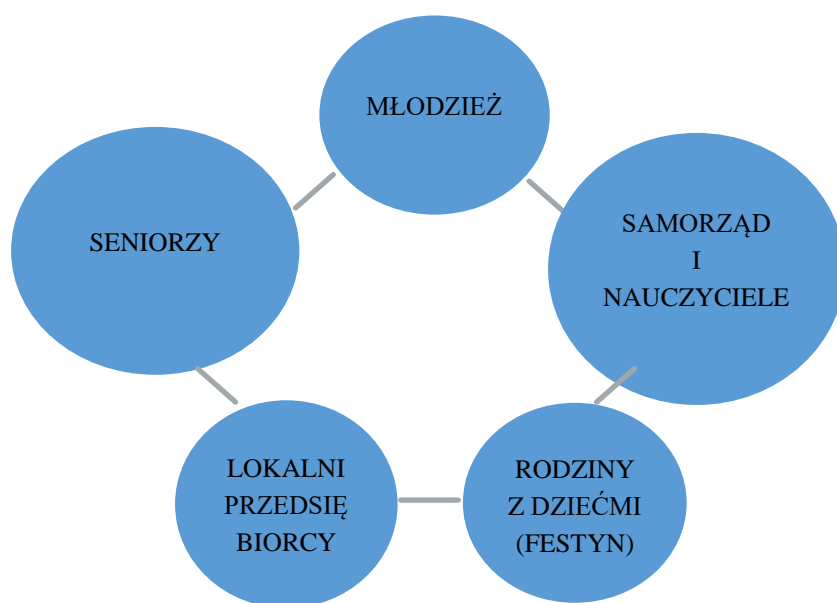
Program Rewitalizacji Miasta Nieszawa został wypracowywany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu opierały się na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym **szczególnie ze społecznością zamieszkującą obszar rewitalizacji, przedsiębiorcami organizacjami pozarządowymi oraz innymi użytkownikami obszaru.**

Partycypacja ukierunkowana jest na możliwie dojrzałe jej formy, a więc nieograniczające się jedynie do informacji (np. w formie spotkań, dyskusji i warsztatów) czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie, aktywne uczestnictwo w projektach.

Interesariusze byli informowani o projekcie i procesie rewitalizacji wielokanałowo, m.in. poprzez stronę internetową, punkt animatora społecznego ulokowany w Urzędzie Miasta w dostępnej dla osób starszych lokalizacji. Do informacji wykorzystano narzędzia tradycyjne i media społecznościowe: wydrukowano ulotki, plakaty, rollup, zamieszczono ogłoszenia w mediach drukowanych funkcjonujących na terenie miasta, a także wykorzystano do tego facebook, twitter i fora internetowe.

Prócz pasywnych działań informacyjnych proces ten obejmował aktywne działania, m.in. organizację spotkań z mieszkańcami każdej ulicy oraz określonymi kategoriami społecznymi mieszkańców (grupy dobierano m.in. ze względu na wiek mieszkańców, ich sytuację demograficzną czy prowadzoną działalność).

Dodatkowo, w ramach procesu diagnozy społecznej przygotowano kwestionariusze ankiet i przeprowadzono badania ankietowe on i offline. Konsultacje prowadzono też na zasadach zogniskowanych wywiadów grupowych z przedstawicielami różnych kategorii interesariuszy, byli to m. in. przedstawiciele i przedstawicielki:

Wykres 02. Grupy zaangażowanych w proces interesariuszy

Źródło: Opracowanie własne

Konsultacje społeczne w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Podczas opracowywania *Programu Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa* przeprowadzono spotkania konsultacyjne z mieszkańcami oraz ankietyzację, aby zapewnić im aktywny udział i zapoznać interesariuszy z przedmiotowym dokumentem. Propozycje i argumenty mieszkańców wysunięte podczas dyskusji oraz analiza uzupełnionych ankiet, były kluczowym aspektem brany pod uwagę podczas podejmowania decyzji o wyborze obszaru rewitalizacji oraz projektów rewitalizacyjnych na terenie Miasta Nieszawa.

Informacja o konsultacjach została zamieszczona na stronie internetowej Gminy, a także w kwartalniku *Głos Nieszawski*, na stronie Parafii św. Jadwigi w Nieszawie. Uruchomiony został mail kontaktowy rewitalizacja@nieszawa.pl, a także punkt Informacyjny udzielający informacji na temat rewitalizacji, w którym w każdą środę od godziny 10.00- do 13.00 był obecny koordynator projektu i każdy może porozmawiać na tematy związane z rewitalizacją.

Uruchomiono także poświęcone rewitalizacji profile na Facebooku: www.facebook.com/rewitalizacjanieszawy/ oraz profil Młodzieżowej Rady Konsultacyjnej „Ruszamy!!! - www.facebook.com/groups/1275787035765783/

W tym czasie odbywały się spotkania z mieszkańcami, zbierane były uwagi do konsultowanych materiałów oraz ankiety.

Tabela 15. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania

Formy konsultacji	Opis przebiegu konsultacji
Punkt Informacyjny	<p>W Urzędzie Miasta uruchomiony został punkt Informacyjny udzielający informacji na temat rewitalizacji, w którym w każdą środę od godziny 10.00- do 13.00 był obecny koordynator konsultacji, a mieszkańcy mogli uzyskać informacje na tematy związane z rewitalizacją oraz przekazać swoje uwagi.</p> <p>Punkt działał w okresie 1.04.2016-30.12.2016</p>
Młodzieżowa Rada Konsultacyjna	<p>W celu włączenia w procesy konsultacyjne różnych grup wiekowych mieszkańców Nieszawy powołana została Młodzieżowa Rada Konsultacyjna, przekazująca i zbierająca uwagi do programu rewitalizacji ze strony młodzieży gimnazjalnej. Rada stworzyła grupę na facebook'u pod nazwą „Ruszamy!!!”. Jej przedstawiciele byli na wyjeździe studyjnym we Włocławku, gdzie zapoznali się z konkretnymi efektami rewitalizacji na przykładzie Centrum Kultury „Browar B”.</p>
Spotkania	<p>W ramach procesów konsultacyjnych zorganizowany został cykl otwartych spotkań dla mieszkańców Nieszawy.</p> <p>23 sierpnia 2016r. o godz. 14.00 w Muzeum Stanisława Noakowskiego w Nieszawie odbyło się otwarte spotkanie konsultacyjne dla seniorów z Nieszawy. W tym samym dniu o godz. 17.00 odbyło się spotkanie dla</p>

	<p>młodzieży. Założeniem spotkań było poznanie opinii mieszkańców na temat uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, aktualnych potrzeb oraz przyszłych kierunków rozwoju Gminy Nieszawa w sferze społecznej, jak i infrastrukturalnej.</p> <p>6 września 2016 odbyły się kolejne dwa spotkania - spotkanie w Zespole Szkół z przedstawicielami oświaty oraz spotkanie z przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz liderami życia kulturalnego Nieszawy.</p> <p>Przebieg spotkań wyglądał następująco:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powitanie uczestników spotkania, • Etapy prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji, • Podstawowe pojęcia związane z rewitalizacją, • Zasięg obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, • Diagnoza obszaru rewitalizacji:<ul style="list-style-type: none"> ○ kryzysowe zjawiska w sferze społecznej, ○ kryzysowe zjawiska w pozostałych sferach, ○ potencjały obszaru, ○ problemy obszaru, • Dyskusja na temat plusów i minusów danego obszaru, wizji jego rozwoju, celów rozwojowych i przedsięwzięć. <p>Uzupełnienie spotkań stanowił piknik Pożegnanie lata zorganizowany przez Burmistrza Miasta Nieszawa oraz Młodzież z Grypy „Ruszamy!!!, w trakcie którego prowadzona była ankietyzacja ws. potrzeb mieszkańców Nieszawy w kontekście rewitalizacji.</p> <p>Dnia 10 września 2016r. w klasztornym parku odbył się „Piknik rodzinny” w ramach konsultacji społecznych zorganizowanych do „Programu Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa”. Przybyło ponad 130 osób - głównie rodziny z dziećmi. Jednym z elementów pikniku było zebranie ankiet oraz zbieranie uwag mieszkańców dot. rewitalizacji przez moderatora konsultacji.</p> <p>W dniu 28.08.2018 w związku z uzupełnieniami do Programu Rewitalizacji przeprowadzono dodatkowe konsultacje z przedstawicielami społeczności lokalnej. Osoby biorące udział w spotkaniu pozytywnie zaopiniowały projekt zmian.</p>
--	---

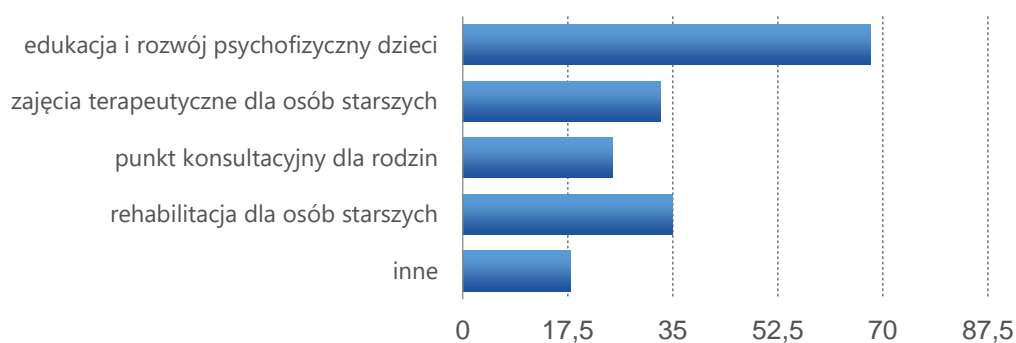
Deбаты	<p>Częścią opisanych wyżej spotkań stanowiły debaty. Uczestnicy starali się odpowiedzieć na następujące pytania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jakie są mocne i słabe strony zamieszkiwania w mieście? • Jak zmiany powinny nastąpić w charakterystyce obszaru w przyszłości? • Jaka jest wizja rozwoju obszarów rewitalizacji? • Jakie cele rozwojowe należy założyć? • Jakie działania należy podjąć, aby osiągnąć cele i zrealizować nakreśloną wizję?
Indywidualne spotkania informacyjne	<p>Zorganizowano cykl indywidualnych spotkań z interesariuszami rewitalizacji, w trakcie których informowano o powstającym programie oraz zbierano uwagi liderów lokalnej społeczności. Przeprowadzono spotkania m.in. z dyrektorem Zespołu Szkół w Nieszawie, proboszczem nieszawskiej parafii, przedstawicielami Fundacji im. Krzywdów i Bieńków, kierownikiem Muzeum Stanisława Noakowskiego.</p>
Ankiety	<p>Przygotowano ankietę diagnozującą potrzeby mieszkańców Nieszawy.</p> <p>Celem badania było poznanie opinii mieszkańców na temat aktualnych problemów w różnych sferach życia, czynników i zjawisk kryzysowych występujących na obszarach zdegradowanych Gminy oraz potrzeb i oczekiwanych działań w zakresie rewitalizacji.</p> <p>Ankietowanie zostało przeprowadzone podczas spotkań konsultacyjnych.</p>

Najważniejsze wnioski z przeprowadzonych konsultacji przedstawiają zestawienia poniżej:

Interesariusze - wskazanie zagadnień kluczowych

W toku badań ankietowych przeprowadzonych w ramach przygotowania procesu rewitalizacji wynika, że kluczowymi grupami odbiorców pozostają 1) dzieci i młodzież oraz 2) osoby starsze.

Wykres 03. Zakres działań do podjęcia w ramach rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Gdy mowa o działaniach to i one koncentrują się na obu wspomnianych grupach i ich specyficznych potrzebach (edukacja w czasie wolnym i long life learning).

Mieszkańcy proszeni o to, by wskazać ważne z ich punktu widzenia inwestycje pozostają zgodni, co do koniecznych rozwiązań. Tutaj także istotne pozostają klub młodzieżowy i klub seniora, które można potraktować jako komplementarne przestrzenie, na przykład w zaadaptowanej i zrewitalizowanej przestrzeni dawnej biblioteki.

Wykres 04. Co powinno powstać w ramach działań rewitalizacyjnych?

Źródło: opracowanie własne

Podsumowując tematy podejmowane w trakcie dyskusji, warto zwrócić uwagę na interesujące i ważne z punktu widzenia rewitalizacji elementy odnowy społecznej i infrastrukturalnej.

Zasadniczą potrzebą, którą potwierdzają także ustalenia z badań z użyciem kwestionariusza ankiety, pozostaje zagwarantowanie mieszkańcom miejsc spotkań, a przyjezdnym przestrzeni, która umożliwi atrakcyjne zagospodarowanie czasu wolnego w trakcie odwiedzin Nieszawy. Kluczowe w tym zakresie okazują się miejsca o charakterze klubu mieszkańców, ale także tanie punkty gastronomiczne (ulożone nad brzegiem rzeki, dostępne nie tylko dla turystów, ale i dla mieszkańców) czy plac zabaw/siłownia. Ważne w tym kontekście jest „odzyskanie” przez rynek miejski jego pierwotnych, społecznych funkcji.

W toku dyskusji mieszkańcy zaproponowali też interesujące rozwiązania w zakresie aktywizacji zawodowej, odnoszące się do tradycyjnych zawodów i branż związanych z Nieszawą, obsługą ruchu turystycznego i handlem.

Propozycje kulturalne nawiązują też do historii miasta, w tym jego filmowej kariery. Stąd, pomysł pomnika, aktywności filmowej (przegląd filmów, etc.).

Wskazanie przestrzeni kluczowych

W toku spotkań konsultacyjnych udało się wskazać na dwie zasadnicze przestrzenie, które w opinii różnych grup interesariuszy, powinny zostać uwzględnione w procesie rewitalizacji, to znaczy przestrzeń rynku oraz bulwarów wiślanych. W toku dyskusji i zgłaszania propozycji pojawiły się interesujące rozwiązania, które - w opinii mieszkańców - mogłyby przyczynić się do rewitalizacji infrastrukturalnej i społecznej obszaru.

Tabela 16. Obszar rewitalizowany. Przestrzenie szczególnie istotne. Propozycje interesariuszy

GRUPY ZAGADNIENIA	Seniorzy	Młodzież	Przedsiębiorcy	Samorządowcy i nauczyciele
RYNEK	<ul style="list-style-type: none"> - pompa z wodą pitną, która znajdowała się na rynku do 1930* zniszczone mury po domach, pomalować/ makiety - bruk- odkryć, - postawić pomnik sierżanta* <p>* młodzież poparła oba pomysły, dopisała, by na przeciwko niego postawić rzeźbę kamerę by móc się poczuć jak reżyser)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - scena na imprezy - aleja gwiazd - tablice multimedialne z informacjami oraz do projekcji filmów- lampy solarne - fontanna grająca - ławeczki i stoliki w koło fontany- 3 pkt - murale we wyjeździe na Zabieniec oraz na pozostałościach po domach 	<ul style="list-style-type: none"> - ogródek piwny fontanna - zasłonięcie ruin budynków banerami, odremontować przepiekne male domki - odtworzenie kamienic 	<ul style="list-style-type: none"> - rewitalizacja rynku - (przywrócenie nawierzchni brukowej), - przeniesienie przystanków, - wybudowanie zatoki autobusowej) - punkt czerpania wody pitnej na rynku (kurtyny wodne)
NABRZEŻE WISŁY	<ul style="list-style-type: none"> - historyczna komora celna - stoliki i ławeczki, - bar - gościniec, powrót do dawniej serwowanych potraw (rosół burmistrza) - bruk - sieci, jako element dekoracyjny nadbrzeża - plac zabaw 	<ul style="list-style-type: none"> - utwardzona ścieżka do biegania, - scena i altana, - siłownia pośród drzew - gniazdko z prądem do ładowania telefonu lub - oczyścić stare kamienie i dać na nich opisy sławnych osób, które mieszkały w Nieszawie, 	<ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie bulwaru- promenada (zieleń, aleje, trawniki) kawiarenka z widokiem na Wisłę- - zagospodarowanie promu Wacława dla celów turystycznych: koncerty - domek rybacki - nauka łowienia ryb - kąpielisko strzeżone - plaża 	<ul style="list-style-type: none"> - przystań rekreacyjna , - molo, - wypożyczalnia sprzętu wodnego mała gastronomia (ogródek, kawiarnia, smażalnia ryb)- organizacja miejsca wypoczynku - kąpielisko miejskie scena na wodzie - przywrócenie - letnie kino

GRUPY ZAGADNIENIA	Seniorzy	Młodzież	Przedsiębiorcy	Samorządowcy i nauczyciele
		- odrestaurować bariery i nawierzchnię		- ogródek Jordanowski - turystyczne połączenie Wiślane: Toruń- Ciechocinek- Nieszawa

Źródło: opracowanie własne

Ponadto, projekt *Programu Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa* został wyłożony do publicznego wglądu z możliwością wnoszenia uwag i propozycji projektów. Informacja o wyłożonym do wglądu dokumencie została umieszczona na stronie urzędu. Zgłoszone spostrzeżenia zostały uwzględnione w Programie.

Należy podkreślić, że interesariusze w ramach ankietyzacji, debat, spotkań i wyłożenia dokumentu do wglądu publicznego mieli możliwość wskazania problemów, jakie występują na terenie Miasta Nieszawa. Ponadto mieszkańcy odnieśli się do propozycji działań jakie zaplanowano w ramach Programu Rewitalizacji oraz przedstawili propozycje własnych przedsięwzięć, które zostały uwzględnione w przedmiotowym dokumencie. Zorganizowane spotkania pozwoliły na wyjaśnienie problematyki rewitalizacji, a dyskusja na temat problemów jakie występują na terenie Miasta Nieszawa oraz przewidzianych do realizacji zadań, dostarczyła konkretnych sugestii od społeczności i organizacji, zawartych następnie w Programie Rewitalizacji.

Włączenie interesariuszy w proces wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji

Po podjęciu uchwały przez Radę Miejską w sprawie uchwalenia Programu Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa i pozytywnej ocenie Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego, rozpocznie się etap wdrażania programu i monitorowanie jego postępów.

Partnerami samorządu w procesie rewitalizacji będą podmioty prywatne, zarówno nastawione na zysk, jak i non-profit. Mogą one podejmować przedsięwzięcia, których elementem jest poprawa stanu lokali, budynków oraz ich otoczenia (m.in. roboty termomodernizacyjne), wyposażenie w infrastrukturę techniczną, remonty, jak również działania w zakresie: aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców, przeciwdziałanie patologiom społecznym, promocja kultury, m.in. realizowane przez organizacje pozarządowe.

Realizacja założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji jest skuteczna dzięki szerokiej partycypacji społecznej. Współpraca z wieloma partnerami nakłada na operatora rewitalizacji szereg obowiązków. Podstawowym jest informowanie partnerów o wszystkich istotnych dla nich aspektach procesu rewitalizacji. Następnym krokiem jest konsultacja planowanych działań i wspólne wdrażanie, tj. opracowanie koncepcji, akceptowanie rozwiązań i realizowanie projektów rewitalizacji. Uczestnictwo w procesie rewitalizacji ze strony partnerów jest w pełni dobrowolne – co gwarantuje realizację projektów w sposób zaangażowany.

Władza samorządowa, zgodnie z definicją rewitalizacji, jest podmiotem odpowiedzialnym za cały proces. Z uwagi na swoje zadania i możliwości oraz zdobyte już doświadczenia, jest inicjatorem całego procesu, starając się zaangażować w niego lokalnych partnerów.

Poniżej przedstawiono głównych interesariuszy rewitalizacji i ich zadania wynikające z procesu wdrażania Programu Rewitalizacji:

Urząd Miasta – odgrywa kluczową rolę w procesie wdrażania Programu Rewitalizacji. To główny podmiot inicjujący proces rewitalizacji na wyznaczonych obszarach oraz stwarzający uwarunkowania formalne do jego realizacji. Do głównych zadań urzędu należy zaliczyć:

- inicjowanie projektów rewitalizacji, zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami,
- pozyskiwanie i rozliczanie środków finansowych, w szczególności na projekty, w których Miasto będzie beneficjentem,
- angażowanie publicznych środków budżetowych w proces rewitalizacji,
- komunikowanie oraz konsultowanie planów i zamierzeń ze społecznością lokalną,
- monitorowanie zapotrzebowania na działania z zakresu rewitalizacji
- zarządzanie procesem rewitalizacji,
- tworzenie sieci współpracy między interesariuszami,
- prowadzenie działań promocyjnych,
- monitorowanie zmian zachodzących w obszarach wsparcia oraz całego procesu rewitalizacji,
- wykonywanie innych zadań własnych samorządu, sprzyjających osiągnięciu poszczególnych celów długofalowego procesu rewitalizacji.

Jednostki organizacyjne samorządu m.in.: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Szkół w Nieszawie, Biblioteka Publiczna, Muzeum Regionalne - to podmioty, które odgrywają zasadniczą rolę w społecznym aspekcie rewitalizacji. Będą realizatorami i koordynatorami przeprowadzanych projektów „miękkich”.

Ponadto MOPS odegra ważną rolę podczas oceny efektów rewitalizacji, gdyż posiadanie zbędne dane na temat rodzaju udzielonych świadczeń społecznych, liczby osób pobierających świadczenia, a także skali problemów występujących na danym obszarze. Na podstawie tych danych możliwe będzie ustalenie zasięgu i ilości koniecznych projektów mających na celu ograniczenie wykluczenia społecznego, ubóstwa czy też innych dysfunkcji społecznych.

Mieszkańcy Miasta Nieszawa – w kontekście interesariuszy rewitalizacji należy wziąć pod uwagę przede wszystkim mieszkańców obszarów wyznaczonych do rewitalizacji. Ich aktywny udział i zaangażowanie będzie kluczowy dla pozytywnego przebiegu rewitalizacyjnych

projektów. Będą oni głównymi beneficjentami przedsięwzięć zaplanowanych w ramach rewitalizacji. Dzięki projektom „miękkim” poprawie ulegnie ich sytuacja społeczna i finansowa, natomiast działania infrastrukturalne przyczynią się do podniesienia komfortu życia i integracji społecznej. Uwagi zgłaszane przez mieszkańców będą brane pod uwagę przy ewentualnej aktualizacji Programu Rewitalizacji

Przedsiębiorcy – będą oni przede wszystkim uczestniczyć w działaniach mających na celu ograniczenie skali bezrobocia i wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Mogą oni zasadniczo wpłynąć na osiągnięcie celów rewitalizacji poprzez organizację miejsc pracy z przeznaczeniem na staże lub praktyki. Ponadto przy wsparciu innych interesariuszy rewitalizacji mogą oni tworzyć nowe miejsca pracy, które niewątpliwie przyczynią się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, występujących na terenie rewitalizowanym.

Organizacje pozarządowe m.in. Fundacja im. Krzywdów i Bieńków, Towarzystwo Miłośników Nieszawy, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Miasta Nieszawa, Stowarzyszenie Klub Sportowy "Jagiellonka", Ochotnicza Straż Pożarna w Nieszawie.

Aby zapewnić i utrzymać zainteresowanie społeczeństwa rewitalizacją oraz zagwarantować wszystkim interesariuszom wiedzę i możliwość uczestniczenia w procesie rewitalizacji, przez cały okres wdrażania prowadzone będą działania związane z promocją i informowaniem o realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych zawartych w programie, stanie wdrażania programu.

W celu zapewnienia każdemu zainteresowanemu dostępu do tych informacji i możliwość zgłaszania uwag, przewidywane są następujące formy konsultowania/informowania:

- Strona internetowa www.nieszawa.pl – zakładka poświęcona rewitalizacji
- Biuletyn Informacji Publicznej,
- Zebrania mieszkańców,
- Promocja działań rewitalizacyjnych podczas lokalnych imprez,
- Rozmowy z przedstawicielami mieszkańców, ngo, przedsiębiorcami,
- Szeroka informacja i promocja o podejmowanych w ramach rewitalizacji działaniach celem zapewnienia aktywnego udziału wszystkich interesariuszy w projektach rewitalizacyjnych.

Proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegać będzie wpływowi czynników zewnętrznych oraz konsumować będzie efekty działań podjętych na wcześniejszych etapach jego wdrażania. **Jeśli nastąpią przesłanki do aktualizacji, wówczas będzie ona dokonywana co najmniej raz w roku.** Natomiast w przypadku nagłych zmian w otoczeniu wpływających na zapisy Programu konieczna będzie natychmiastowa zmiana dokumentu. Dla przejrzystości PR dla wszystkich zaangażowanych partnerów oraz instytucji zmiany w uchwale Rady Miasta zostaną zasygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały zmieniającej w postaci rejestru zmian. Zmiany mogą również dotyczyć uwzględnienia nowych projektów oraz dodatkowych partnerów chcących dołączyć do Programu na późniejszym etapie.

IX. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem wieloletnim, który wyznacza cele i nakreśla kierunki działań w różnych sferach. W związku z powyższym, realizacja jego założeń odbywa się przy wykorzystaniu zintegrowanego systemu wdrażania, zmierzającego do ich skutecznej realizacji. System wdrażania Programu Rewitalizacji opiera się na wzajemnym współdziałaniu różnych podmiotów oraz zapewnia spójność procedur.

Operatorem rewitalizacji, czyli jednostką koordynującą proces rewitalizacji na terenie miasta, w tym przygotowanie i wdrożenie Programu Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa, jest **Urząd Miasta**.

Proces ten odbywać się będzie przez doświadczonych pracowników Urzędu Miasta. Do ich zadań należeć będzie przede wszystkim sprawowanie nadzoru nad skutecznością i prawidłowością realizacji założonych w dokumencie założeń, a także:

- koordynowanie procesów rewitalizacji na terenie gminy,
- tworzenie sieci współpracy między interesariuszami,
- wprowadzenie procesu hierarchizacji przedsięwzięć, przygotowanie oraz realizacja projektów, w tym zadań inwestycyjnych oraz tzw. projektów „miękkich” (przygotowanie założeń, dokumentacji, pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania),
- długoletnie prognozowanie budżetu gminy, w tym: opracowanie i aktualizacja Wieloletniej Prognozy Finansowej, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych,
- monitoring wdrażanych poszczególnych działań,
- ocena skuteczności przeprowadzonych działań,
- aktualizacja *Programu Rewitalizacji*, w tym: współpraca i prowadzenie konsultacji społecznych z podmiotami lokalnymi w zakresie planowanych zmian, prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.
- koordynacja współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi oraz dialogu społecznego.

Ze względu na zakres zadań własnych gminy, który obejmuje m.in.: sprawy ładu przestrzennego, miejskiego budownictwa mieszkaniowego, pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, ochrony środowiska czy infrastruktury, operator dysponuje odpowiednim personelem do wykonania swojego zadania. Na proces rewitalizacji składa się bardzo wiele „branżowych” procesów i to tak odmiennych, jak praca z trudnymi osobami wykluczonymi społecznie z jednej, a planowanie przestrzenne z drugiej strony – operator dysponuje odpowiednimi zasobami kadrowymi w tym zakresie. Dodatkowo operator jest w stanie dotrzeć do partnerów procesu rewitalizacji i posiada realne możliwości wpływania na sytuację na obszarze zdegradowanym, w tym zwłaszcza prawo głosu we wszystkich sprawach tego obszaru dotyczących. Jednocześnie koordynuje przygotowanie i opiniowanie projektów uchwał rady gminy i zarządzeń.

W celu prawidłowego wdrożenia założeń Programu konieczna jest realizacja konkretnych przedsięwzięć. Aby usprawnić realizację zawartych w dokumencie działań i osiągnięcia zakładanych celów, budżet gminy powinien zostać podporządkowany celom. Natomiast organizacja wykonania działań powierzona poszczególnym jednostkom samorządu według ich

kompetencji, m.in. odpowiednim komórkom w Urzędzie Gminy lub samorządowym jednostkom organizacyjnym. Zadania o charakterze bardziej złożonym, wymagające współpracy z podmiotami zewnętrznymi, a także o charakterze ponadlokalnym, będą realizowane w formie partnerstwa podmiotów publicznych różnych szczebli. Realizacja działań rewitalizacyjnych jest wyzwaniem, nie tylko dla władz samorządowych, lecz również dla wszystkich pozostałych podmiotów funkcjonujących w gminie, m.in.: organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych oraz samych mieszkańców.

Z analizy aktualnej sytuacji Urzędu Miasta wynika, iż obecnie funkcjonująca struktura organizacyjna jest adekwatna do zadań, jakie Miasto realizuje oraz warunków i charakteru prowadzonej przez jednostkę działalności. Biorąc pod uwagę zakres działalności związany z wdrażaniem zagadnień poruszanych w Programie Rewitalizacji należy stwierdzić, że w ramach struktury organizacyjnej Urzędu funkcjonuje odpowiednio przygotowany zespół.

Nadzór z ramienia samorządu będzie prowadził **Burmistrz Miasta**, natomiast nadzór merytoryczny osoba zatrudniona na stanowisku **Sekretarza**.

Burmistrz Miasta odpowiada m.in. za:

Burmistrz Miasta	<ul style="list-style-type: none"> • Przewodniczenie pracom nad sporządzeniem analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, sporządzeniu lub zmianie gminnego programu rewitalizacji • Obwieszczenie o podjęciu uchwały w sprawie uchwalenia gminnego programu rewitalizacji • Występowanie do instytucji wskazanych w art. 17 ustawy o rewitalizacji o zaopiniowanie projektu gminnego programu rewitalizacji • Ogłaszanie i prowadzenie konsultacji społecznych
------------------	--

Współpracę z organizacjami pozarządowymi, pozyskiwanie środków zewnętrznych koordynował będzie **Kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej** przy współpracy z Referatem Finansowo-Księgowym i Skarbnikiem Miasta. W proces na każdym etapie zaangażowani będą przedstawiciele następujących jednostek organizacyjnych:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Zespołu Szkół w Nieszawie,
- Biblioteki Publicznej,
- Muzeum Regionalnego.

Rada Miasta, jako organ przyjmujący Program Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa w formie uchwały, nadzoruje jego realizację oraz osiągnięte efekty.

Zadania rady przedstawia poniższe zestawienie:

Rada Miasta	<ul style="list-style-type: none"> • Wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji • Zatwierdzenie i uchwalenie gminnego programu rewitalizacji
-------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Uchwalenie zasad wyznaczania składu i zasad działania Komitetu Rewitalizacji • Wdrożenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w gminnym programie rewitalizacji, służących realizacji zadań własnych Gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy, • Uchwalanie zmian gminnego programu rewitalizacji, • Podjęcie uchwały o uchyleniu gminnego programu rewitalizacji w całości lub w części w przypadku stwierdzenia osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych
--	---

Sposób koordynacji działań podmiotów uczestniczących w realizacji Programu

Koordinacją Programu Rewitalizacji to zadanie Miasta. Za zarządzanie przedsięwzięciami, w tym wdrażanie oraz monitorowanie odpowiedzialni będą wyznaczeni przez Burmistrza pracownicy. Zajmować się będą koordynacją procesu rewitalizacji, w tym poszczególnych przedsięwzięć i zadań. Ich zakres działań obejmuje:

- współpracę z podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu;
- koordynacja działań projektowych wymagających jednoczesnego zaangażowania kilku komórek organizacyjnych oraz strony społecznej;
- współpraca z zewnętrznymi podmiotami realizującymi zadania wynikające z Programu Rewitalizacji lub z nimi powiązane;
- przygotowanie i składanie wniosków o dofinansowanie czy pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zaplanowanych projektów,
- odpowiedzialność merytoryczna za sprawy związane z inwestycjami, przygotowaniem dokumentacji dotyczących zamówień publicznych,
- zbieranie informacji do monitorowania projektów oraz organizacja i wdrażanie systemu monitorowania rzeczowego i finansowego,
- ocena projektów zgłoszonych do realizacji pod kątem osiągnięcia celów programu,
- opracowanie systemu sprawozdawczości z realizacji Programu;
- dokonywanie okresów przeglądów realizacji projektów,
- sporządzenia raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu
- prowadzenie działań promocyjnych i publikacje informacji na temat realizacji programu
- przyjmowanie i weryfikacja wniosków od podmiotów zgłaszających udział w programie oraz planowanie kolejnych działań w ramach programu
- weryfikacja kompleksowości kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- weryfikacja założeń programu i jego aktualizacja na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów i oceny przeprowadzonych działań.

System informacji i promocji

Jednym z kluczowym elementów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji jest prowadzenie systematycznego dialogu pomiędzy interesariuszami a osobami zaangażowanymi w tworzenie i wdrażanie założeń dokumentu. Zaangażowanie na każdym etapie interesariuszy (m.in.

organizacji pożytku publicznego, stowarzyszeń, przedsiębiorców, mieszkańców) umożliwi im aktywny udział w planowaniu i wdrażaniu zmian społecznych, gospodarczych, środowiskowych i infrastrukturalnych zgodnie z ich potrzebami.

Działania informacyjne i promocyjne są nierozzerwalnie związane z mechanizmami włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji, a skuteczny dobór narzędzi jest podstawą opracowania dokumentu strategicznego. Na cele programu rewitalizacji wykorzystane zostaną:

- publikowanie na stronie www.nieszawa.pl oraz na tablicy ogłoszeń informacji na temat postępów w przygotowaniu i wdrażaniu Programu,
- organizacja spotkań bezpośrednich z interesariuszami,
- publikowanie ogłoszeń w prasie.
- umieszczanie tablic reklamowych i tablicy pamiątkowej w miejscach realizacji inwestycji infrastrukturalnych, które będą informować o zakresie projektu,

W systemie organizacyjnym przygotowania, wdrażania i monitoringu Programu Rewitalizacji należy uwzględnić także udział organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli przedsiębiorców i samych mieszkańców terenów rewitalizowanych. Efektywne włączenie przedstawicieli mieszkańców w system zarządzania programem będzie miało szczególną rolę aktywizującą społeczność lokalną oraz budowanie tożsamości z miejscem zamieszkania. Mieszkańcy, przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe na bieżąco będą mogli zgłaszać swoje problemy oraz propozycje do ujęcia w Programie Rewitalizacji w następujący sposób:

- za pośrednictwem samodzielnych stanowisk wydzielonych w strukturze Urzędu Miasta bezpośrednio zaangażowanych w proces rewitalizacji;
- za pośrednictwem jednostek organizacyjnych zaangażowanych w proces rewitalizacji m.in. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Szkół w Nieszawie, Biblioteki Publicznej, Muzeum Regionalnego.
- bezpośrednio do Burmistrza Miasta Nieszawa w ramach indywidualnych spotkań w Urzędzie oraz na spotkaniach z mieszkańcami

X. System monitoringu, oceny skuteczności działań i system wprowadzania zmian

System monitoringu i oceny skuteczności działań

Monitoring to proces polegający na okresowej kontroli i ocenie stopnia realizacji działań zapisanych w Strategii Rozwoju oraz wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój gminy. Monitorowanie wdrażania zapisów dokumentu jest podstawowym warunkiem realizacji określonych w nim celów oraz stanowiącym o jego sukcesie. Monitoring ma również służyć kontroli postępu realizacji założonych działań, weryfikacji osiągniętych rezultatów i porównywaniu ich zgodności z celami. Z upływem czasu istotnym zadaniem będzie również ocena sytuacji zewnętrznej i założeń, które mogą się dezaktualizować w związku ze zmianami sytuacji gminy, regionu i kraju. Jednocześnie monitoring umożliwia uruchomienie w odpowiednim czasie

procedur awaryjnych przewidzianych w rozdziale dotyczącym minimalizowania ryzyk i zmniejszaniu negatywnych zjawisk w otoczeniu.

Monitoring wdrażania PR, poprzez realizację poszczególnych przedsięwzięć i projektów, będzie przeprowadzany w dwóch zakresach:

- rzeczowym
- finansowym.

Pierwszy będzie obrazem postępu w osiągnięciu celów oraz będzie stanowił kontrolę realizacji założeń. Drugi natomiast oceniać będzie racjonalność i wysokość wydatków finansowych na realizację poszczególnych działań (nakład / rezultat).

Zgodnie z *Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach RPO WK-P na lata 2014-2020*, raport dotyczący oceny skuteczności działań wynikający z przeprowadzonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych sporządzany powinien być co najmniej **raz na 2 lata** i przekazywany IŻ RPO. Sugerowane jest jednak jego coroczne sporządzanie, w celu pełnej kontroli nad wykonalnością projektów realizowanych w ramach LPR. Zakres przedmiotowych raportów powinien obejmować następujące informacje, dotyczące:

- wskaźników stanu kryzysowego,
- postępów finansowych, źródłach finansowanych zadań,
- postępów rzeczowych, zgodności z przyjętym harmonogramem,
- przebiegu wdrażania poszczególnych projektów,
- sposobu komunikacji ze wspólnotą lokalną w zakresie wdrażania *Programu*.

Punktem wyjścia dla procesu ewaluacji będzie ocena dokonywana na podstawie diagnozy sytuacji istniejącej w ramach konkretnych celów i wyników realizacji projektów. Zakłada się również, iż istotnym elementem będzie przeprowadzanie analizy ex-ante, czyli przed przystąpieniem do realizacji konkretnych przedsięwzięć realizowanych w ramach rewitalizacji. Kolejne etapy ewaluacji będą obejmować ocenę mid-term, a także ex-post (ocena po zakończeniu okresu dla którego jest przewidziany Program) – w ramach raportu monitoringowego.

Podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie postępów realizacji Programu Rewitalizacji będzie Urząd Miasta i wyznaczony w jego strukturze odpowiedni pracownik. Będzie on współpracował z instytucjami, które są również zaangażowane w proces rewitalizacji, m.in. MOPS, Zespół Szkół w Nieszawie, Biblioteka Publiczna.

W przypadku nieosiągnięcia przez PR zakładanych wskaźników i/lub nierealizowaniu zakresu rzeczowego i finansowego, raport z realizacji będzie wyjaśniać powody opóźnień i niepowodzeń. Zidentyfikowanym w raporcie problemom wdrożeniowym będą odpowiadać stosowne działania zaradcze. Okresowy raport monitoringowy będzie zawierał: postęp w realizacji rzeczowej i finansowej projektów, postęp w osiągnięciu wskaźników, zagrożenia, które wystąpiły w sprawozdawanym okresie, podjęte środki zaradcze.

Monitorowanie realizacji założeń zawartych w niniejszym dokumencie umożliwi dokonanie okresowych analiz i ocen skutków wdrażanych działań rewitalizacyjnych, w oparciu o szereg wskaźników pochodzących z publicznego systemu informacji statystycznej (GUS) lub wewnętrznego systemu sprawozdawczości gminy.

System aktualizacji Programu

Istotnym elementem jest aktualizacja dokumentu w przypadku wystąpienia podczas jego realizacji modyfikacji zachodzących w obszarze rewitalizacji lub na terenie pozostającym z nim zależności i wywierającym na niego wpływ. Proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegać będzie wpływowi czynników zewnętrznych oraz konsumować będzie efekty działań podjętych na wcześniejszych etapach jego wdrażania. W związku z tym Program Rewitalizacji ma formułę otwartą, tzn. w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany.

Mieszkańcy, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe będą mogli brać czynny udział w przygotowaniu, wdrażaniu i monitoringu PR w ramach sporządzanej przez Urząd Miasta aktualizacji. Sporządzana cyklicznie przez Urząd Miasta ocena procesu rewitalizacji będzie ogłoszona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej. Podanie oceny stopnia realizacji Programu do publicznej wiadomości umożliwi mieszkańcom zapoznanie się z nią i zgłoszenie ewentualnych uwag. Mieszkańcy obszarów rewitalizacji będą mogli również proponować nowe zadania do ujęcia w PR, co będzie miało znaczący wpływ na przebieg rewitalizacji w kolejnych latach. Zgłoszone wnioski zostaną uwzględnione podczas aktualizacji PR.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji, w przypadku spostrzeżenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, Burmistrz wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego korektę.

Dla przejrzystości PR dla wszystkich zaangażowanych partnerów oraz instytucji, zmiany w uchwale Rady Miasta zostaną zasygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały zmieniającej w postaci rejestru zmian. Zmiany mogą również dotyczyć uwzględnienia nowych projektów oraz dodatkowych partnerów chcących dołączyć do Programu na późniejszym etapie.

XI. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 16. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji	Projekt - nazwa	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmioty realizujące projekt	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			Działanie SZOOP RPO	Poddziałanie SZOOP RPO	Zintegrowanie	
						%	zł	Środki publiczne						Środki prywatne
								EFS	EFR	Inne				
Jednostka A	2019-2023	1. Pikniki "Bezpieczni w mieście", "Bezpieczni nad Wisłą"	Społeczny	Działania wpływające na poprawę poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji	Miasto Nieszawa, organizacje pozarządowe	85%	20000			X				
	2019-2023	2. Centrum Aktywności Lokalnej	Społeczny	Stworzenie Centrum Aktywności Lokalnej	Organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, Biblioteka Gminna	85%	40000			X				
	2019-2020	3. Aktywni na rynku pracy	Społeczny	Aktywizacja społeczno-zawodowa	MOPS Nieszawa	85%	20736,924	X				Oś 9.02.01		

2019-2020	4. Aktywni seniorzy w Nieszawie	Społeczny	Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych	MOPS Nieszawa	85%	316320	x					Oś 9.03.02		
2019-2020	5. Senior+	PF/T	Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych	MOPS Nieszawa	85%	86599,79		x				Program wieloletni Senior +		
2019-2020	6. Spółdzielnia Socjalna	Społeczny	Rozwój przedsiębiorczości	Miasto Nieszawa, LGD	100%	120000	x					Oś 9.04.01		
2018-2019	7. Rewitalizacja przestrzeni publicznej nabrzeża wiślanego wraz z remontem promu na potrzeby rozwoju przedsiębiorczości	PF/T	Dostosowanie infrastruktury do potrzeb realizacji projektów mających na celu wzrost aktywności gospodarczej	Miasto Nieszawa	85%	750000 zł 177628 euro		x				6.2		1,2,3,4,5,6

XII. Spis tabel, schematów i wykresów

Spis schematów

Schemat 1. Zasady tworzenia Programu Rewitalizacji dla Miasta Nieszawa

Schemat 2. Spójność z dokumentami strategicznymi

Schemat 3. Obszar rewitalizacji

Schemat 4. Cele rewitalizacji

Schemat 5. Projekt koncepcyjny zagospodarowania terenu – kierunki funkcjonalno-przestrzenne rewitalizacji obszaru zdegradowanego

Spis tabel

Tabela 1. Spójność z dokumentami strategicznymi

Tabela02. Struktura bezrobocia na terenie Miasta Nieszawa w latach 2014-2016

Tabela 03. Liczba osób, które spełniły kryterium do uzyskania pomocy

Tabela04. Dane dotyczące przemocy domowej na terenie Miasta Nieszawa w latach 2009-2014

Tabela05. Przestępczość w Mieście Nieszawa

Tabela05a. Przestępczość w Mieście Nieszawa wg danych komisariatu Policji w Ciechocinku

Tabela 6. Podział miasta Nieszawa na jednostki przestrzenno-funkcjonalne

Tabela 7. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze miasta Nieszawa

Tabela 8. Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na obszarze miasta Nieszawa

Tabela 9. Stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócenia miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych

Tabela 10. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście Nieszawa

Tabela 11. Wskaźniki występowania stanu kryzysowego w jednostkach funkcjonalno-przestrzennych

Tabela 12. Kierunki działań i przedsięwzięcia

Tabela 13. Wskaźniki dla celów rewitalizacji

Tabela 14. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 15. Formy konsultacji społecznych wykorzystane na etapie diagnozowania

Tabela 16. Obszar rewitalizowany. Przestrzenie szczególnie istotne. Propozycje interesariuszy

Tabela 17. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Spis wykresów

Wykres 01. Stopień zadowolenia z warunków życia w Mieście Nieszawa

Wykres 02. Grupy zaangażowanych w proces interesariuszy

Wykres 03. Zakres działań do podjęcia w ramach rewitalizacji

Wykres 04. Co powinno powstać w ramach działań rewitalizacyjnych?

Spis fotografii

Fot.1. Plac Kazimierza Jagiellończyka

Fot.2. Ulica Bulwary 500-Lecia

Fot.3. Teren przy ul. Rybaki

Opracowanie:

Ryszard Konopka – koordynator

Jacek Gądecki, Joanna Kamińska – diagnoza

Emilia Wiśniewska, Beata Belter – animacja

Grażyna Koźmińska – konsultacje finansowe

Ewa Kwiesielewicz-Szyska – konsultacje społeczne

Bogdan Fryndt – Biuro Urbanistyki i Architektury